Міністерство освіти і науки України
Український державний університету імені Михайла Драгоманова
Факультет соціології та соціальної політики
Кафедра соціальної політики

Мариніч О.М.

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА РІЗНИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ

Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

Київ – 2025

УДК 364-22(072)
М26

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету соціології та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 11 від 25.06.2025 року).

Рецензенти:
Іванна ТКАЧ – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
Марія ЖИТИНСЬКА – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології Академії праці, соціальних відносин і туризму.

Мариніч О.М. Соціальна допомога різним категоріям населення: методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення». К. : В-цтво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. 104 с.

Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти побудовані з урахуванням того, що частина матеріалу з курсу вивчається студентами самостійно. На лекційних заняттях відведена незначна кількість годин, але здобувачі вищої освіти мають володіти знаннями про основні складові соціального забезпечення, на яку категорію населення вони спрямовані, які види соціальної допомоги можуть отримувати, як їх обрахувати виходячи з індивідуальних потреб особи, яка звернулася за допомогою. В навчально-методичному виданні пропонується виклад тем курсу, основні поняття та основні положення до теми, завдання для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти, подано тестові завдання для контролю якості знань студентів, критерії їх оцінювання знань студентів та інформаційні джерела.

Для студентів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення», викладачів та інших зацікавлених осіб, які цікавляться питаннями державних гарантій, видами державної соціальної допомоги та соціального забезпечення для різних категорій населення.

© Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2025

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка……..……5
2. Основні результати навчання та комптентності …….…..5
3. Орієнтовний тематичний план дисципліни ..…….6
4. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами ……9
5. Тематичний план семінарських занять……...……...…20
6. Питання до підготовки складання екзамену …….…...69
7. Засоби діагностики успішності навчання……...…….……..……...72
8. Критерії оцінювання знань студентів……86
9. Інформаційні джерела для вивчення курсу……...87

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АТО – антитерористична операція
БДСС – базовий державний соціальний стандарт
БО – благодійна організація
БФ – благодійний фонд
ВВП – валовий внутрішній продукт
ВПО – внутрішньо переміщені особи
ГО – громадська організація
ЄС – Європейський Союз
ЄСВ – єдиний соціальний внесок
ЗСУ – Збройні сили України
НБУ – Національний банк України
ПФУ – Пенсійний фонд України
РПУ – Рахункова палата України
СЖО – складні життєві обставини
ЦНАП – Центр надання адміністративних послуг

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма нормативної навчальної дисципліни Соціальна допомога різним категоріям населення складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 23 «Соціальна робота, спеціальності 232 «Соціальне забезпечення».

Предмет вивчення навчальної дисципліни є: система, методи та принципи діяльності спеціалізованих служб в сфері соціального забезпечення та надання соціальної допомоги різним категоріям населення.

Міждисциплінарні зв'язки: «Технології соціальної допомоги», «Соціальна політика» «Соціальне проектування у сфері соціального забезпечення», «Цифрові технології», та ін.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни Соціальна допомога різним категоріям населення є: вивчення практик діяльності спеціалізованих служб соціальної допомоги державного і недержавного сектору, формування у студентів знань і практичних навичок, щодо особливостей соціальної допомоги різним категоріям населення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна допомога різним категоріям населення» є:

- вивчення практики діяльності, системи, методів та принципів діяльності спеціалізованих служб соціальної допомоги в соціальній сфері;
- вивчити специфіку різних груп населення у соціальному і психологічному відношенні;
- засвоїти теоретичні засади соціальної допомоги різним категоріям населення;
- узагальнити практичні методи та технології роботи з конкретними групами населення;
- розглянути організаційні аспекти соціальної допомоги різним категоріям населення.

ІІ. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньої програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	**ПРН4.**Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід. **ПРН11.** Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.	**ФК6.** Вміння планування та звітності в системі соціального забезпечення населення**.** **ФК7.**Здатність застосовувати методики індивідуальних обрахунків адресної соціальної допомоги, методики індивідуальних обрахунків призначення субсидій, соціальної допомоги мало захищеним категоріям населення, допомоги по безробіттю.

	ПРН14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення. **ПРН19.** Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців. **ПРН20.** Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.	**ФК8.**Здатність використовувати методики інспекційних перевірок в системі соціального захисту населення. **ФК9.** Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування. **ФК11.**Здатність оцінювання якості соціальних послуг **ФК13.** Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності. **ФК14.** Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

III. Орієнтовний тематичний план дисципліни «Соціальна допомога різним категоріям населення»

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 9 кредитів ЄКТС 270 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин *(денна форма навчання)*					Кількість годин *(заочна форма навчання)*				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські	Лабораторні	СРС
	Модуль 1. Теоретичні засади соціальної допомоги										
1.1.	*Тема 1.1.* Соціальна допомога як складова соціального захисту.	4	4			4	2	2			6
1.2.	*Тема 1.2.* Моделі, функціональні технології та методи соціальної допомоги різним категоріям населення.	4	2	2		4					6
1.3.	*Тема 1.3*. Бюджетна система як інструмент забезпечення соціальної допомоги.	2	2			4	2	2			5
1.4.	*Тема 1.4.* Фінансове забезпечення соціальної сфери України.	4	2	2		4					6
1.5.	*Тема 1.5.* Державні соціальні стандарти і соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.	2	2			4					5
1.6.	*Тема 1.6.* Державні і недержавні суб'єкти надання соціальної допомоги.	4	2	2		4					7
1.7.	*Тема 1.7.* Соціальна допомога в зарубіжних країнах.	4	2	2		4	2		2		5
	Разом за модулем 1	**24**	**16**	**8**		**28**	**6**	**4**	**2**		**40**

Модуль 2. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми											
2.1.	*Тема 2.1.* Державна допомога сім'ям з дітьми.	2	2			4					4
2.2.	*Тема 2.2.* Особливий захист дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки (будинки сімейного типу, прийомні та патронатні сім'ї).	4	2	2		2	2	2			5
2.3.	*Тема 2.3.* Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.	4	2	2		3					5
2.4.	*Тема 2.4.* Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми.	4	2	2		2	2		2		4
2.5.	*Тема 2.5.* Державна соціальна допомога багатодітним сім'ям.	2	2			3					5
2.6.	*Тема 2.6.* Державна соціальна допомога одиноким матерям.	4	2	2		2					5
2.7.	*Тема 2.7.* Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми в країнах ЄС.	2	2			3	2		2		6
2.8.	*Круглий стіл:* Технології надання соціальної допомоги сім'ям з дітьми.	5	3	2		4					6
	Разом за модулем 2	**27**	**17**	**10**		**23**	**6**	**2**	**4**		**40**
Модуль 3. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю											
3.1.	*Тема 3.1.* Державна соціальна допомога жертвам нацистських переслідувань.	4	2	2		4					7
3.2.	*Тема 3.2.* Державна соціальна допомога особам з інвалідністю постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.	4	2	2		3	2	2			7
3.3.	*Тема 3.3.* Державна соціальна допомога військовим ЗСУ з інвалідністю.	4	2	2		4					7
3.4.	*Тема 3.4.* Державна соціальна допомога особам з інвалідністю загального захворювання.	4	2	2		4					7
3.5.	*Тема 3.5.* Державна соціальна допомога особам з інвалідністю в країнах ЄС.	4	2	2		3	2		2		6
	Разом за модулем 3	**20**	**10**	**10**		**18**	**4**	**2**	**2**		**34**
Модуль 4. Державна соціальна допомога особам похилого віку											
4.1.	*Тема 4.1.* Державна соціальна допомога особам похилого віку.	2	2			4	2	2			7
4.2.	*Тема 4.2.* Види соціальних послуг особам похилого віку в системі соціального захисту.	4	2	2		4					8

4.3.	*Тема 4.3.* Соціальна допомога особам похилого віку в територіальних центрах соціального обслуговування.	4	2	2		4	2		2		8
4.4.	*Тема 4.4.* Державна соціальна допомога при лікувальних, санат-курортних установах.	4	2	2		4					7
4.5.	*Тема 4.5.* Державна соціальна допомога особам похилого віку в країнах ЄС.	4	2	2		4					8
	Разом за модулем 4	**18**	**10**	**8**		**20**	**4**	**2**	**2**		**38**
Модуль 5. Соціальна допомога окремим категоріям населення, які перебувають у складних життєвих обставинах											
5.1.	*Тема 5.1.* Державна соціальна допомога військовослужбовсям Збройних Сил України та членам їх сімей.	4	2	2		4					6
5.2.	*Тема 5.2.* Соціальна підтримка бездомних громадян.	4	2	2		3	2	2			7
5.3.	*Тема 5.3.* Соціальна підтримка осіб, які постраждали від торгівлі людьми.	4	2	2		4	2	2			6
5.4.	*Тема 5.4.* Соціальні програми допомоги молоді.	4	2	2		4	2		2		6
5.5.	*Тема 5.5.* Державна соціальна допомога на випадок безробіття.	2	2			3					7
5.6.	*Тема 5.6.* Державна соціальна допомога економічно активному населенню.	4	2	2		4	2		2		6
5.7.	*Тема 5.7.* Державна соціальна допомога внутрішньо переміщеним особам.	4	2	2		4					7
	Разом за модулем 5	**26**	**14**	**12**		**26**	**8**	**4**	**4**		**45**
Модуль 6. Державні і недержавні форми соціальної допомоги											
6.1.	*Тема 30.* Волонтерство як вид соціальної допомоги.	4	2	2		4	2		2		8
6.2.	*Тема 31.* Система надання соціальних послуг в Україні.	4	2	2		4	2	2			7
6.3.	*Тема 32.* Соціальні пільги як форма державної соціальної допомоги.	4	2	2		4					7
6.4.	*Тема 33.* Особливості призначення субсидії вразливим категоріям населення.	4	2	2		4	2	2			8
6.5.	*Круглий стіл:* Соціальна допомога різним категоріям населення.	4	2	2		4	2		2		7
	Разом за модулем 6	**20**	**10**	**10**		**20**	**8**	**4**	**4**		**37**
	В С Ь О Г О	**135**	**77**	**58**		**135**	**36**	**18**	**18**		**234**

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Теоретичні засади соціальної допомоги.

Тема 1.1. Соціальна допомога як складова соціального захисту.

Філософське, економічне, соціологічне та правове тлумачення поняття «Соціальна допомога». Відмінність державної соціальної допомоги від соціальної. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог.

Принципи, за якими виплачуються державні соціальні допомоги. Органи, що призначають державні допомоги. Класифікація допомог за критеріями: мета надання, тривалість виплати, соціальні ризики. Джерела фінансування соціальних допомог. Правові ознаки та види страхових допомог. Законодавство про соціальні допомоги. Принципи адресності та соціальної справедливості при здійсненні виплат соціальних допомог.

Тема 1.2. Моделі, функціональні технології та методи соціальної допомоги різним категоріям населення.

Поняття «соціальної технології» та «моделі соціальної допомоги». Психолого-орієнтовані, соціолого-орієнтовані, комплексно-орієнтовані моделі соціальної допомоги. Форми надання соціальної допомоги: соціальне обслуговування та матеріальна допомога.

Функціональні технології: соціальна діагностика і профілактика; соціальна адаптація і реабілітація; соціальна корекція, терапія та консультування; соціальна експертиза; соціальне проектування; соціальний супровід; інспектування та аудит.

Характеристика актуальних методів соціальної допомоги різними категоріям клієнтів соціальних служб.

Тема 1.3. Бюджетна система як інструмент забезпечення соціальної допомоги.

Поняття «бюджету» та його значення для функціонування держави та місцевого самоврядування. Бюджетне законодавство. Поняття бюджетної системи України, її структура і принципи. Поняття бюджетного процесу, його принципи, стадії та учасники. Правові основи складу доходів і видатків бюджету. Видатки бюджету на соціальний захсит населення і соціальне забезпечення. Поняття «податку», його ознаки та функції. Класифікація податку. Система оподаткування в Україні. Правовий статус податкових органів. Формування та індексація доходів населення.

Тема 1.4. Фінансове забезпечення соціальної сфери України.

Поняття фінансової системи, її структура, властивості та принципи побудови. Фінансова система в правовому аспекті. Характеристика сфер та ланок фінансової системи. Принципи побудови фінансової системи. Структура державних фінансів: державний та місцеві бюджети; державні фонди цільового призначення. Структруа органів управління фінансами в Україні. Рахункова палата України (РПУ). Національний банк України (НБУ). Комерційні банки.

Страхові компанії. Проблеми розвитку фінансової системи України. Удосконалення фінансової системи України.

Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. Фінансовий механізм регулювання соціального захисту. Моделі фінансового забезпечення соціального захисту громадян. Джерела фінансових ресурсів у соціальному захисті. Фінансування соціальної сфери за функціональним призначеннями: фінансування соціального захисту у випадку непрацездатності, виплати по безробіттю, виплата пенсіонерам, виплата та забезпечення молодих і багатодітних сімей з дітьми ветеренам війни та праці, учасникам бойових дій, допомоги у вирішенні житлового питання.

Тема 1.5. Державні соціальні стандарти і соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.

Поняття соціальної стандартизації: правовий аспект. Поняття, система і класифікація державних соціальних стандартів і гарантії. Сфери застосування державних соціальних стандартів.

Основні державні соціальні гарантії та порядок їх встановлення. Законодавче визначення інших стандартів та державних гарантій у сфері соціального захисту: межі малозабезпеченості, мінімальної пенсії, середньомісячного сукупного доходу сім'ї, межі бідності. Соціальний моніторинг та його правове регулювання.

Прожитковий мінімум як вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини. Прожитковий мінімум, порядок визначення і встановлення його розміру. Рівень забезпечення прожиткового мінімуму та його застосування. Набір продуктів харчування. Основні принципи формування набору продуктів харчування. Набір непродовольчих товарів. Основні принципи формування набору непродовольчих товарів. Набір послуг. Основні принципи формування набору послуг.

Тема 1.6. Державні і недержавні суб'єкти надання соціальної допомоги.

Суб'єкти надання соціальних послуг. Недержавні підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, комерційні структури. Структура і значення недержавних організацій щодо розв'язання соціальних проблем. Правове забезпечення діяльності недержавних організацій. Функції недержавних організацій. Механізм державної підтримки недержавних добровільних організацій. Завдання надавачів соціальних послуг. Реєстри надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Тема 1.7. Соціальна допомога в зарубіжних країнах.

Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту. Міжнародні соціальні стандарти: загальні положення. Поняття та система міжнародних соціальних стандартів. Соціальні обов'язки держави та їх міжнародно-правове регулювання. Правовий механізм реалізації міжнародних соціальних стандартів. Правові форми захисту прав людини у соціальній сфері.

Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціальної політики. Міжнародні соціальні стандарти у соціальному забезпеченні: поняття, зміст, реалізація у Конвенціях МОП та національному законодавстві. Стандарти ООН у сфері соціального захисту.

Імплементація законодавства України до законодавчих стандартів Європейського Союзу. Поняття види, значення міжнародних стандартів у сфері соціального забезпечення. Реалізація їх у національному законодавстві України. Засади розбудови єдиної Концепції соціального забезпечення Європейської спільноти. Європейська соціальна Хартія - основний документ в галузі охорони прав людини. Механізм контролю захисту соціальних та економічних прав людини за Хартією. Європейський кодекс соціального забезпечення: зміст соціальних стандартів. Міжнародні документи Ради Європи в сфері соціального захисту населення.

Модуль 2. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми.

Тема 2.1. Державна допомога сім'ям з дітьми.

Нормативно-правове забезпечення виплати державної допомоги сім'ям з дітьми. Види державної допомоги сім'ям з дітьми. Умови та порядок призначення допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами. Умови та порядок призначення одноразової допомоги при народженні дитини. Умови та порядок призначення допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Умови та призначення допомоги при усиновленні. Умови та призначення допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.

Умови та призначення допомоги на дітей одиноким матерям. Умови та призначення допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Грошове забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях. Перелік документів необхідних для отримання державної допомоги сім'ям з дітьми. Підстави припинення виплати державної допомоги сім'ям з дітьми.

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям: процедура призначення. Особи, які мають право на цей вид допомоги, розмір допомоги та строк, на який вона призначається. Відмова у наданні допомоги малозабезпеченим сім'ям. Джерело фінансування допомог сім'ям з дітьми.

Тема 2.2. Особливий захист дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки (дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї та сім'ї патронатних вихователів).

Поняття «дитина-сирота» та «діти, позбавлені батьківського піклування». Набуття дитиною статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Органи, які здійснюють соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Соціальні стандарти та пільги, які надаються дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Державне забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених

батьківського піклування. Соціальні гарантії. Дитячий будинок сімейного типу, як форма сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Права опікунів та осіб, що замінюють батьків. Обов'язки опікунів та осіб, що замінюють батьків. Фінансова допомога для прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, опікунів та усиновлювачів. Пільги для сімей з прийомними дітьми. Порядок надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям позбавленим батьківського піклування після досягнення 18 років.

Тема 2.3. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

Допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Нормативно-правове забезпечення виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

Умови призначення та виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Види та розмір виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Розміри надбавки на догляд. Перелік документів необхідних для отримання соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю. Виплата державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю віком до 18 років, які перебувають на повному державному отриманні. Нормативно-правове забезпечення виплати державної допомоги сімя'м з дітьми. Види державної допомоги сім'ям з дітьми. Підстави припинення і відновлення виплати державної соціальної допомоги.

Тема 2.4. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми.

Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Нормативно-правове забезпечення виплат державної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї. Строк призначення та виплати допомоги. Перелік необхідних документів для призначення державної соціальної допомоги. Розмір та особливості виплати допомоги малозабезпеченим сім'ям. Випадки, коли допомога не призначається. Підстави для припинення виплати допомоги. Виплати на період воєнного стану.

Тема 2.5. Державна соціальна допомога багатодітним сім'ям.

Допомога на дітей, які виховуються в багатодітних сімях. Статус багатодітної сім'ї. Строк розгляду документів для призначення соціальної допомоги. Розмір та порядок виплати допомоги багатодітним сім'ям. Допомога за місцем фактичного проживання. Пільги багатодітним сім'ям. Пільги дітям з багатодітної сім'ї. Відмова у наданні державної допомоги. Підстави для припинення виплати допомоги. Порядок припинення виплати допомоги. Порядок поновлення допомоги. Повернення коштів у разі надання недостовірних відомостей. Виплати багатодітним сім'я на період воєнного стану.

Тема: 2.6. Державна соціальна допомога одиноким матерям.

Право на допомогу на дітей одиноким матерям. Особи, що мають право на допомогу: одинокі матері (які не перебувають у шлюбі), одинокі усиновлювачі, вдова чи вдівець з дітьми. Підстави припинення виплати допомоги. Розміри допомоги. Допомога на дітей одиноким матерям, одиноким усиновлювачам, матері (батьку) у разі смерті одного з батьків, які мають дітей віком до 18 рокі. Розмір прожиткового мінімуму на дитину віком до 6 років, віком від 6 до 18 років, віком від 18 до 23 років. Перелік необхідних документів для призначення. Строк розгляду питання. Підстави для відмови. Порядок оскарження (позасудовий та судовий порядок).

Тема: 2.7. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми в країнах ЄС.

Особливості міжнародного досвіду у сфері державної допомоги сім'ям з дітьми. Одноразова допомога при народженні дитини. Пакет допомоги по догляду за дитиною до 3-х років в Німеччині, Франції. Спеціальна допомога для малозабезпечених сімей з дітьми в Італії, Іспанії, Греції. Франція, Ірландія, Португалія. Універсальних виплат на дітей в країнах Допомога одиноким батькам. Надання допомоги у вигляді податкових пільг Франція та Бельгія. Спеціальні програми для молодих батьків в Естонії. Компенсаційна допомога при вагітності та материнстві в Чехії.

Допомога на дітей в Німеччині. Допомога на батьківство в Німеччині безробітним батькам. Оплата відпустки по материнству у Франції. Допомоги при народженні, усиновленні і догляді за дітьми, або допомога з прийому малюків у Франції. Одноразова виплата за народження або усиновлення дитини. Додаткова допомога у вільному виборі засобів догляду за дитиною Франції. Дитяча допомога. Шкільна допомога. Допомога одиноким або розлученим батькам. Допомога на навчання дитини з інвалідністю.

Модуль 3. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю.

Тема 3.1. Державна соціальна допомога жертвам нацистських переслідувань.

Визнання осіб реабілітованими або потерпілими від репресій. Виплати грошової компенсації особам, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі (ув'язнення). Пільги та соціальні гарантії жертвам нацистських переслідувань. Виплати одноразової грошової компенсації реабілітованим особам. Розміри підвищень до пенсії ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань. Розміри державної соціальної допомоги на догляд особам з інвалідністю. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю. Документи, які подаються до органу соціального захисту населення для призначення державної соціальної допомоги.

Тема 3.2. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.

Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Нормативно-правова база. Основні принципи на яких базується державна політика в галузі соціального захисту потерпілих від Чорнобильської катастрофи та створення умов проживання і праці на забруднених територіях. Компенсації та пільги громадянам, віднесеним до категорії 1. Забезпечення санаторно-курортними путівками. 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати, плати за утримання будинків), комунальними послугами (газ, електрична і теплова енергія, водопостачання, водовідведення та інші. Компенсації та пільги громадянам, віднесеним до категорії 2. Компенсації та пільги громадянам, віднесеним до категорії 3. Пільги особам, які працювали за межами зони відчуження. Захист дітей, потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Компенсації за шкоду, заподіяну здоров´ю. Розміри основних пенсійних виплат громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 3.3. Державна соціальна допомога військовим ЗСУ з інвалідністю.

Права, пільги, соціальні гарантії та норми забезпечення, встановлені законодавством України для військовослужбовців Збройних сил України та членів їхніх сімей. Розмір соціальної допомоги військовим по інвалідності. Розмір одноразової допомоги внаслідок поранення чи захворювання при виконанні службових обов’язків. Послуги, що надаються особам з інвалідністю безоплатно чи на пільгових умовах. Безоплатне придбання лікарських засобів. Одноразова грошова допомога у разі інвалідності або часткової втрати працездатності. Підстави призначення та розмір допомоги без встановлення інвалідності. Пільги особам з інвалідністю внаслідок війни. Пільговий проїзд у транспорті. Допомога на реабілітацію українцям з інвалідністю. Матеріальна допомога військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби. Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності. Підстави призначення та розмір допомоги.

Тема 3.4. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю загального захворювання.

Соціальний захист осіб з інвалідністю. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю. Допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, котрий за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним. Пенсії по інвалідності. Пільги особам з інвалідністю. Суб'єкти яким надається державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Перелік документів необхідних для отримання соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Умови припинення надання соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Розмір допомоги при призначенні соціальної допомоги особам, які не мають

права на пенсію та інвалідам. Реабілітація та санаторно-курортне лікування осіб з інвалідністю.

Тема 3.5. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю в країнах ЄС.

Фонд європейської допомоги найбіднішим (FEAD). Етапи становлення соціальної політики ЄС. «Європейська конвенцію про захист прав людини і основних свобод». Європейська соціальна хартія. Амстердамський договір. Маастрихтський договір. Чотири основні принципи (стовпи) ЄС. Конвенція про права інвалідів та Факультативний протокол. Мальтійська декларація 2002-го. Малазька декларація 2003-го.

Моделі фінансування інклюзивної освіти в країнах Європейського Союзу: кількісна модель (child-basedmodel), ресурсна модель (resource-basedmodel), результативна модель (output-basedmodel). Завдання Європейської стратегії щодо інвалідності на 2010-2020 рр. Моделі фінансування. Пенсія за непрацездатністю. Допомога для осіб з інвалідністю, яким виповнилося 16 років. Допомога по догляду за родичем з інвалідністю. Допомога для осіб з інвалідністю, яким не виповнилося 16 років. Спеціальна грошова допомога для догляду за дитиною. Допомога на придбання одягу та харчування.

Модуль 4. Державна соціальна допомога особам похилого віку.

Тема 4.1. Державна соціальна допомога особам похилого віку.

Пенсійна система та її законодавча база. Рівні загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Система державних органів, що здійснюють пенсійне забезпечення. Функції Пенсійного фонду України. Стан і правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні. Види пенсійних виплат і право громадян України на їх отримання. Пенсійна реформа в Україні. Поняття, умови та порядок призначення пенсій за віком у солідарній системі. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію. Державна соціальна допомога на догляд самотнім громадянам похилого віку.

Правове регулювання спеціальних пенсій. Пенсійне забезпечення за спеціальними законами України: загальна характеристика. Пільгові умови пенсійного забезпечення окремих категорій осіб. Спеціальні умови призначення пенсій окремим категоріям осіб за їх професійним статусом.

Тема 4.2. Види соціальних послуг особам похилого віку в системі соціального захисту.

Види соціальних послуг та форми їх надання. Соціально-побутові послуги, психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні, послуги з працевлаштування, послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями, інформаційні, інші соціальні послуги, які виникають з розвитком суспільно-економічних відносин чи виникнення складної ситуації у конкретної особи. Сприяння розвитку системи транспортних засобів особам похилого віку. Створення університетів третього віку для осіб похилого

віку. Розвиток у громаді послуг з медико–соціальної опіки, хоспісної та паліативної допомоги.

Рішення про надання чи відмову в наданні соціальних послуг особам похилого віку. Невідкладне надання соціальних послуг. Підстави для відмови в наданні соціальних послуг особам похилого віку. Права отримувача та обов'язки надавача соціальної послуги. Підстави припинення надання соціальних послуг особам похилого віку.

Тема 4.3. Соціальна допомога особам похилого віку в територіальних центрах соціального обслуговування.

Основні завдання територіального центру соціального обслуговування. Методичний та інформаційний супровід діяльності центру. Головні напрямки діяльності територіальних центрів соціального обслуговування. Відділення, що входять до структури територіальних центрів та їх основні завдання: соціальної допомоги вдома, соціально-медичні послуги, соціально-побутової адаптації, організації надання адресної натуральної та грошової допомоги. Підстави для надання соціальних послуг. Підстави, за яких соціальні послуги не надаються безоплатно. Впровадження платних соціальних послуг.

Стаціонарне соціальне обслуговування громадян похилого віку: будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю; геріатричні пансіонати; пансіонати для ветеранів війни і праці; психоневрологічні інтернати; спеціальні будинки-інтернати для престарілих та осіб з інвалідністю.

Тема 4.4. Державна соціальна допомога при лікувальних, санаторно-курортних установах.

Порядок забезпечення санаторно-курортним лікуванням. Санаторно-курортне лікування для осіб з інвалідністю. Право на забезпечення безоплатними путівками до санаторно-курортних закладів. Право на соціальний захист працюючих осіб – медичну реабілітацію в санаторно-курортних закладах. Підстави та термін отримання застрахованими особами санаторно-курортного лікування. Грошова компенсація вартості самостійного санаторно-курортного лікування осіб з інвалідністю. Вартість санаторно-курортного лікування. Санаторно-курортне лікування учасників бойових дій.

Тема 4.5. Державна соціальна допомога особам похилого віку в країнах ЄС.

Міжнародні підходи у сфері політики щодо людей літнього віку. Основні завдання міжнародної некомерційної організації Age Platform Europe (AGE) у соціальній підтримці літніх людей. Міжнародні документи у сфері захисту прав літніх людей. Європейський кодекс соціального забезпечення. Європейська соціальна хартія (переглянута). Соціальні виплати для людей пенсіонерів у Європі. Пенсійні системи в різних європейських країнах. Пенсійний вік у Європі. Вік виходу на пенсію: достроковий і стандартний. Вік дострокового виходу на пенсію для чоловіків у Європі. Нарахування пенсійних виплат у країнах Європи. Система соціальних виплат у Франції. Види пенсій: базова та накопичувальна. 3

типи пенсій у Німеччині: обов'язкова державна пенсія (GRV), корпоративні або професійні пенсії, приватні пенсії. Данська пенсійна система для літніх людей. Пенсійна система Польщі, Чехії. Пенсії по старості та гнучкі пенсії в Естонії.

Модуль 5. Соціальна допомога окремим категоріям населення, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Тема 5.1. Державна соціальна допомога військовослужбовсям Збройних Сил України та членам їх сімей.

Законодавство про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Забезпечення виконання законодавства щодо соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Грошове забезпечення військовослужбовців. Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. Грошове забезпечення членів сімей військовослужбовців. Соціальна надбавка. Продовольче, речове та інше забезпечення військовослужбовців. Виплати пораненим військовослужбовцям. Порядок виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, які знаходяться в полоні, перебувають у заручниках або зникли безвісти. Умови виплати грошового забезпечення членам сімей загиблих військовослужбовців. Виплата допомоги на поховання військовослужбовців. Соціальний супровід військових та їхніх родин.

Тема 5.2. Соціальна підтримка бездомних громадян.

Поняття та основні принципи соціального захисту бездомних осіб. Форми соціального захисту бездомних осіб. Види соціального захисту бездомних осіб. Центри обліку бездомних осіб. Заклади соціального захисту для бездомних громадян: будинки нічного перебування та соціальні готелі, центри реінтеграції бездомних осіб. Київський міський центр комплексного обслуговування бездомних осіб. Недержавні організації. Надання послуг особам без визначеного місця проживання. Прихисток та допомога для бездомних. Принципи надання соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних громадян.

Тема 5.3. Соціальна підтримка осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Основні напрями роботи держави у сфері протидії торгівлі людьми. Встановлення статусу особи, яка постраждала від торгвлі людьми. Законодавство про протидію торгівлі людьми. Основні принципи протидії торгівлі людьми.Надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми. Надання соціальних послуг різним групам осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Закладаи допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центри соціально-психологічної реабілітації дітей та притулки для дітей. Надання центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної

допомоги постраждалим від торгівлі людьми. Надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми із забезпеченням притулку. Виплата одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

Тема 5.4. Соціальні програми допомоги молоді.

Інструменти соціальної політики як засоби реалізації державної молодіжної політики. Основні напрями та механізми формування й реалізації державної молодіжної політики в Україні. Завдання та напрями державної молодіжної політики. Принципи державної молодіжної політики. Суб'єкти молодіжної політики. Формування молодіжної політики. Механізми та шляхи реалізації молодіжної політики України. Законодавче забезпечення молодіжного руху в Україні. Реалізація державної молодіжної політики через соціальну інфраструктуру. Шляхи сприяння зайнятості та працевлаштуванню молоді. Залучення соціально активної молоді до процесів державного й громадського будівництва.

Пріоритети молодіжної політики України. Основні проблеми молодіжної політики України. Підтримка суспільно значимих ініціатив, суспільно-політичної діяльності молоді, молодіжних і дитячих громадських об'єднань. Соціальна підтримка й правовий захист молоді. Інтеграція української молоді в міжнародне співтовариство.

Тема 5.5. Державна соціальна допомога на випадок безробіття.

Поняття безробітного, його права та обов’язки. Умови призначення допомоги по безробіттю. Допомога по частковому безробіттю. Одноразова виплата допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності. Матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного. Дотація роботодавцям на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних. Припинення, відкладення виплат матеріального забезпечення та скорочення їх тривалості. Виплати незастрахованим особам. Допомога на поховання безробітного.

Загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: поняття та загальна характеристика. Суб’єкти страхування та їх правовий статус. Застраховані особи, страховик і страхувальники.

Тема 5.6. Державна соціальна допомога економічно активному населенню.

Основні визначення та поняття щодо економічної активності населення. Система соціального захисту економічно активного населення. Концепція «звичайної активності». Населення, активне у даний момент (або робоча сила), людський потенціал. Реалізація людського потенціалу через механізм трудової зайнятості, довготривале безробіття. Розвиток трудового потенціалу на регіональному рівні. Пріоритети реформування ринку праці та зайнятості населення. Основні цілі державної регіональної політики.

Термін «трудові ресурси», робоча сила, ринок робочої сили. Елементи ринку робочої сили: попит, пропозиція і ціна. Поняття «персонал», внутрішня модель ринку праці, функція ринку праці. Трудовий потенціал суспільства, рівень його економічної активності. Структура трудових ресурсів, зайняте населення, безробітне населення. Державна політика соціального захисту економічно активного населення.

Тема 5.7. Державна соціальна допомога внутрішньо переміщеним особам.

Поняття внутрішньо переміщеної особи. Облік внутрішньо переміщених осіб. Надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам. Порядок отримання допомоги. Підстави для відмови у призначенні допомоги та для припинення виплати. Виплата щомісячної адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг. Гуманітарна допомога та фінансова підтримка ВПО. Умови надання грошової допомоги від міжнародних організацій. Представництво дитячого фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ). Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). Місія Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариство Червоного Хреста України (МЧКХ та ТЧХУ). Програма грошової допомоги від ЮНІСЕФ Спільно – додаткова підтримка багатодітних українських сімей, які постраждали від війни.

Модуль 6. Державні і недержавні форми соціальної допомоги.

Тема 6.1. Волонтерство як вид соціальної допомоги.

Волонтерська діяльність при наданні соціальних послу. Фінансування та стандарти послуг. Основні сфери та напрями волонтерської діяльності в Україні. Реалізація державної політики у сфері волонтерської діяльності. Особливості волонтерської допомоги Збройним Силам України в умовах війни. Волонтерська діяльність у сфері роботи з внутрішньо переміщеними особами. Правове регулювання і специфіка волонтерського руху в Україні. Планування волонтерської програми. Визначення потреб. Бюджет волонтерської програми. Моніторинг та оцінювання роботи волонтерів. Волонтерська діяльність під час кризових подій. Державне страхування життя, здоров’я та працездатність волонтерів в Україні**.** Державні гарантії та виплати постраждалим волонтерам. Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера.

Тема 6.2. Система надання соціальних послуг в Україні.

Поняття соціальних послуг та основні засади їх надання. Класифікація соціальних послуг. Види соціальних послуг: соціально-побутові, психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні, послуги з працевлаштування, інформаційні послуги. Базові соціальні послуги. Державний стандарт соціальних послуг. Класифікатора соціальних послуг. Система надання соціальних послуг. Основні форми надання соціальних послуг. Основні принципи надання соціальних послуг. Підстави для отримання соціальної

послуги. Порядок надання соціальних послуг. Уповноважені органи системи надання соціальних послуг. Отримувачі соціальних послуг. Надавачі соціальних послуг. Законодавство про соціальні послуги. Відмова та приптнення надання соціальних послуг. Цифровізація соціальних послуг. Фінансування соціальних послуг.

Тема 6.3. Соціальні пільги як форма державної соціальної допомоги.

Поняття та ознаки соціальних пільг як виду соціального забезпечення. Правові основи надання громадянам соціальних пільг. Класифікація соціальних пільг. Види та критерії поділу соціальних пільг. Грошові пільгі. Соціальні пільги у натуральній формі. Соціальні пільги у формі переваг. Житлово-комунальні, медико-реабілітаційні, транспортні, соціально-побутові, пенсійні та соціально-трудові пільги. Монетизація пільг. Проблема впорядкування і фінансування пільг. Надання пільг за принципом адресності. Механізми надання соціальних пільг. Податкова соціальна пільга. Право на отримання податкової соціальної пільги.

Тема 6.4. Особливості призначення субсидії вразливим категоріям населення.

Поняття та особливості призначення житлових субсидій. Субсидії на житлово-комунальні послуги. Правові ознаки субсидій. Умови та строки призначення субсидії на житлово-комунальні послуги. Сукупний доход сім'ї. Фінансування та виплата житлових субсидій. Форми надання житлових субсидій. Перелік документів, які подаються для отримання житлової субсидії. Основні послуги, на які надаються житлова субсидія. Умови призначення житлових субсидій та порядок їх надання окремим категоріям населення. Умови за яких субсидія не призначається. Нормативи, які використовуються при розрахунку житлової субсидії. Субсидія на оренду житла для внутрішньо переміщених оссіб. Уповноважені органи, що здійснюють призначення житлових субсидій.

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Теоретичні засади соціальної допомоги.

Семінарське заняття 1. Соціальна допомога як складова соціального захисту.

План

1. Поняття та основні види державних соціальних допомог.
2. Сутність і завдання державних соціальних допопог.
3. Ознаки державних соціальних допомог.
4. Принципи надання соціальних допомог.
5. Особливості надання державних соціальних допомог під час воєнного стану.

Основні поняття: державна допомога, допомога соціальна, грошова допомога, натуральне забезпечення, гуманітарна допомога, правова допомога, адресність, адресна допомога, особи, які перебувають у складних життєвих обставинах.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрийте основні принципи адресної соціальної допомоги.

2.2. Розкрийте особливості принципів допомогового права.

2.3. Складіть перелік основних нормативно-правових актів, які регулюють соціальні допомоги в Україні.

2.4. Заповнити Таблицю 1. Відмінності державної соціальної допомоги від соціальної.

Таблиця 1.

Відмінності державної соціальної допомоги від соціальної.

Критерії/характеристики	**Державна соціальна допомога**	**Соціальна допомога**
Характеристика поняття		
Джерела фінансування		
Мета допомоги		
Особливості допомоги		
Форми, вид допомоги		

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Божко Д.В. Правовий аналіз адресності, як основи надання соціальної допомоги Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2024. Вип. 37. С. 137-141. URL: https://doi.org/10.26565/2075- 1834-2024-37-15
2. Миколюк С.М. Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. URL: http://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/126/122
3. Постанова від 23 червня 2025 року №766. «Про реалізацію експериментального проекту щодо централізації механізму виплати деяких державних допомог»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiuek sperymentalnoho-proektu-shchodo-tsentralizatsii-mekhanizmu-vyplaty-deiakykh-derzhavnykh-dopomoh-766-230625
4. Постанова від 25 червня 2025 року №765. «Деякі питання призначення та виплати державних соціальних допомог, соціальних стипендій органами Пенсійного фонду України»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-pryznachennia-ta-vyplaty-derzhavnykh-sotsialnykh-dopomoh-sotsialnykh-stypendii-orhanamy-pensiinoho-fondu-ukrainy-765-250625
5. Постанова Кабінет Міністрів України від 11 червня 2025 року №695. «Деякі питання надання окремих видів державної соціальної допомоги Пенсійним фондом України»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-nadannia-okremykh-vydiv-derzhavnoi-sotsialnoi-dopomohy-pkrainy-i-695
6. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК "Десна", 2016. 692 с.
7. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право [Електронне видання] / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 202 с.

8. Про особливості нарахування та виплати грошових допомог, пільг та житлових субсидій на період дії воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 березня 2022 р. №215. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2022-%D0%BF#Text
9. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”,2018. 248 с.
10. Сільвестрова О.Ю. Технології соціальної допомоги [текст]: навчальний посібник / . Луцьк: ЛНТУ, 2023. 104 с.
11. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
12. Соціальне право : навч.-метод. посіб. для здобувачів 2 курсу першого (бакалавр.) рівня вищої освіти ф-ту адвокатури та антикорупційної діяльності ОП «Адвокатура та адвокатська діяльність» галузі знань 08-Право [Електронне видання] / К. В. Бориченко, А. О. Панченко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 89 с. URL: https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/44909a1e-62b5-4f7c-877b-ced7bc1d2fda/content

Семінарське заняття 2. Моделі, функціональні технології та методи соціальної допомоги різним категоріям населення.

План

1. Поняття технології соціальної роботи та соціальної допомоги.
2. Соціальне призначення соціальних технологій.
3. Класифікація моделей соціальної допомоги.
4. Технології групової роботи та групової допомоги.
5. Соціальне консультування як технологія соціальної допопмоги.

Основні поняття: технологія, соціальна технологія, метод, індивідуальна допомога, методика, групова робота, робота в громаді, спостереження, опитування, анкетування, аналіз документів, біографічний метод, планування, супервізія, соціальне консультування.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Охарактеризуйте рівні, методи, структуру та види соціальної діагностики в сфері соціальної допомоги.

2.2. Дайте визначечення поняттю «технологія проведення соціального аудиту» та опишіть основін вимоги, які дозволяють впроваджувати технологію проведення соціального аудиту.

2.3. Розкрийте зміст поняття «соціальне інспектування» та визначте етапи проведення соціального інспектування.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.

2. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» в схемах і таблицях : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / Світлана Сергіївна Заєць. – Умань, 2016. 58 с.
3. Коляда Н.М., Левченко Н.В. Технології соціальної роботи Ч.1. Теоретичний курс: Навчальний посібник / Укладачі: Н.М. Коляда, Н.В. Левченко. Умань: ВІЗАВІ, 2018. 338 с.
4. Кримчак, Л. Ю. Соціальний аудит та інспектування: навч. посіб. [Текст] / Л. Ю. Кримчак. – Д.: РВВ ДНУ, 2020. 80 с.
5. Методи соціальної роботи: Навчальний посібник / МОН України Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини; І.Г. Гончар. – Умань : ВПЦ Візаві, 2018. 117 с.
6. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право [Електронне видання] / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 202 с.
7. Сільвестрова О.Ю. Технології соціальної допомоги [текст]: навчальний посібник / . Луцьк: ЛНТУ, 2023. 104 с.
8. Сучасні стратегії надання соціальних послуг: навчально-методичний посібник / автор-укладач Т. Л. Опалюк. – Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В. 2020. 118 с.
9. ТЕКСТИ (конспект лекцій) з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» усіх форм навчання. Частина 1 - модуль 1. Соціальні технології / Укл. : В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. 70 с.
10. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
11. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Семінарське заняття 3. Бюджетна система як інструмент забезпечення соціальної допомоги.

План

1. Сутність, призначення та роль бюджету держави.
2. Бюджетна система та бюджетний процес в Україні.
3. Сутність доходів бюджету, джерела та методи їх формування.
4. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальне забезпечення.
5. Склад видатків бюджету на соціальну сферу.
6. Податки як інструмент формування бюджетних коштів та фінансування соціальної сфери в Україні

Основні поняття: бюджет, бюджетне фінансування, бюджетне забезпечення, надходження бюджету, видатки бюджету, витрати бюджету,

Зведений бюджет України, податок, єдиний соціальний внесок, національний дохід, заробітна плата, валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід, фонд споживання, процент, прибуток, бюджетні установи.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрийте роль бюджету в реалізації соціальної політики держави.

2.2. Визначте етапи здійснення видатків установ соціальної сфери.

2.3. Проаналізуйте ефективність використання бюджетних коштів на соціальний захист.

2.4. Здійснити аналіз наукової літератури та розкрити різні підходи до розуміння поняття «Бюджетний механізм» і представити їх у Таблиці 2.

Таблиця 2.

Різні підходи до розуміння поняття «Бюджетний механізм»

Автор	Суть поняття	Джерело

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
2. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. С. 136-185.
3. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях /С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
4. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. 454 с.
5. Бюджетна система: методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття та виконання самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти / Укладачі: Т. А. Мельник, С. П. Попова, В. М. Попов. Кропивницький : ЦНТУ, 2023. 48 с.
6. Бюджетний механізм і соціально - економічний розвиток регіонів: Монографія. / І. В. Алєксєєв, Г. С. Лопушняк, М. В. Ливдар. – Львів : Ліга-Прес, 2014. 248 с.
7. Видатки державного бюджету України. Сайт Міністерства фінансів. 2023. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/
8. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
9. Національна економічна стратегія 2030. Візія. Вектори. Імплементація. *Центр економічного відновлення*. 2020 URL: https://nes2030.org.ua/
10. Про державний бюджет України на 2025 рік: Закон України від 19.11.2024 №4056-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text

11. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
12. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І. Якимів. – Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.
13. Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету на розвиток системи соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів від 22.12.2023 р. №1352. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1352-2023-%D0%BF#Text

Семінарське заняття 4. Фінансове забезпечення соціальної сфери України.

План

1. Поняття, структура та принципи побудови фінансової системи України.
2. Система фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні.
3. Напрямки фінансування соціальної сфери.
4. Моделі фінансового забезпечення соціального захисту громадян.
5. Види джерел фінансування соціального забезпечення.
6. Фінансування сфери соціального захисту та соціального забезпечення за рахунок цільових позабюджетних фондів.

Основні поняття: фінанси, фінансові відносини, фінансова система, субвенції, субсидіарність, дотаці, субсидії, валовий внутрішній продукт (ВВП), Національне багатство, гроші, кредит, ціна, заробітна плата.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрити роль місцевих бюджетів у фінансуванні соціальної сфери.

2.2. Створити схему «Бюджетний механізм фінансування соціальної сфери в Україні».

2.3. Розробіть статегію для пошуку зовнішніх джерел фінансування соціального проєкту.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. 284 с.
2. Вступ до фаху: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Дубик В.Я., Круглякова В.В.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.-Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 256 с.
3. Гнидюк І.В., Гайдей О.В. Бюджетне фінансування соціального забезпечення в Україні. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2018. No 4. С. 67–72.
4. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
5. Фінансове забезпечення соціальної допомоги (у схемах і таблицях): навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 336 с.

6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету міністрів України від 29.12.2021 №1805-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text
7. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
8. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації: [монографія] / М.Д. Бедринець, М.О. Кужелєв, Т.А. Коляда та ін.; загальною редакцією к.е.н., доцента М.Д. Бедринець. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021.318 с.
9. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І. Якимів. – Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.

Семінарське заняття 5. Державні соціальні стандарти і соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.

План

1. Поняття, мета встановлення та принцип формування державних соціальних стандартів.
2. Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
3. Система та класифікація соціальних нормативів.
4. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення.
5. Проблеми фінансового забезпечення державних соціальних гарантій на рівні державних соціальних стандартів.

Основні поняття: гарантії соціальні, прожитковий мінімум, державні соціальні стандарти, державні соціальні гарантії, соціальні норми і нормативи, базовий державний соціальний стандарт (БДСС), нормативи споживання, нормативи забезпечення, нормативи доходу, статистичні нормативи, нормативи раціонального споживання, нормативи мінімального споживання.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Ознайомитися з Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text

2.2. Проаналізуйте Закон України «Про прожитковий мінімум» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text

2.3. Проаналізуйте Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної служби статистики України від 03.02.2017 № 178/147/31 «Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму» (зареєстровано в Мін'юсті 01.03.2017 за № 281/30149) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0281-17#Text

2.4. Охарактеризувати склад споживчого кошика в Україні, визначити принципи його формування та проаналізувати свій особистий споживчий кошик.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
2. Навчальний посібник «Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. [Електронний ресурс] / укладачі Л.П. Мельник, Ю.В. Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. 468 с.
3. Право соціального забезпечення : навч. посіб. [для здобувачів вищої освіти] / [Золотухіна Л. О., Бондар О. С., Калініченко З. Д. та ін.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. Л. О. Золотухіна]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019.
4. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право [Електронне видання] / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 202 с.
5. Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану : Закон України від 15.03.2022 р. №2126-XI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text
6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 №2017-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text
7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 2000 року №48. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text
8. Соціальний захист в Україні : навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с.
9. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. — Київ : ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 248 с.
10. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І. Якимів. – Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.

Семінарське заняття 6. Державні і недержавні суб'єкти надання соціальної допомоги.

План

1. Структура і значення недержавних організацій щодо розв'язання соціальних проблем.
2. Правове регулювання діяльності недержавних організацій в соціальній.

3. Види громадських організацій соціальної сфери.
4. Функції недержавних організацій.
5. Механізм державної підтримки недержавних добровільних організацій.
6. Фінансування недержавних громадських організацій.

Основні поняття: фандрайзинг, недержавна організація, громадські організації, благодійні організації, благодіні фонди, кредитні спілки, соціальне замовлення, неприбуткові організації.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізувати співпрацю між державними та недержавними соціальним службами в Україні.

2.2. Здійснити загальний аналіз діяльності релігійних організацій у сфері соціальної допомоги.

2.3. Проаналізувати функціонування міжнародних благодійних фондів в Україні.

2.4. Підготувати доповідь на тему: «*Роль громадських організацій в Україні під час воєнного стану*».

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність / М. В. Лациба, С. П. Старосольська, Д. В. Сидоренко [та ін.]. – Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.
2. Громадські організації та спілки осіб з інвалідністю як суб’єкти надання соціальних та реабілітаційних послуг засобами інклюзивного туризму в громаді: монографія / Кравченко О.О., Коляда Н.М, Каштан С.М.; Молоченко І.А. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2020. С. 21–22.
3. Матяж С. В., Гуріна А. А. Роль недержавних організацій у вирішенні проблем у соціальній сфері в Україні. Молодий вчений. 2014. № 7(2). С. 169-172.
4. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
5. Порядок надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №450. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#n9
6. Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру: Постанова Кабінету Міністрів від 13 липня 2016 р. №440. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/440-2016-%D0%BF#Text
7. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. №4572- VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text
8. Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку вартості соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики від 7 грудня 2015 року №1186. URL: https://ips.ligazakon.net/document/FN015994

9. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року №2671-VIII. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T192671
10. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху (приклади успішного правозахисного активізму) : навч. посіб. / О. М. Шуміло , Н. Ю. Кравчук. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 227 с.
11. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
12. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
13. Шамрук Н. Особливості участі громадських організацій у запобіганні та протидії домашньому насильству в сучасних умовах. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2018. № 2 (4). С. 75–87.

Семінарське заняття 7. Соціальна допомога в зарубіжних країнах.

План

1. Поняття, види, значення міжнародних стандартів у сфері соціального забезпечення.
2. Стандарти ООН у сфері соціального захисту.
3. Принципи, правові засади та форми соціального захисту в європейських державах-членах ЄС.
4. Система надання соціальних виплат у США, Японія, Швеція, Німеччина, Угорщина.
5. Зарубіжний досвід забезпечення соціальної сфери.
6. Міжнародні документи Ради Європи в сфері соціального захисту.
7. Міжнародні практики регулювання системи соціальних послуг.

Основні поняття: соціальна допомога, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні програми, соціальні виплати, соціальний стандарт, міжнародний соціальни стандарт, гідний рівень життя.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Надайте загальну характеристику соціальним програмам в США: *тимчасова фінансова допомога для малозабезпечених громадян; додатковий соціальний дохід; американська програма пільгової покупки товарів; спеціальна додаткова програма харчування для жінок, немовлят і дітей; харчування для дітей; освітній грант від держави; програма медичного страхування дітей; медікейд; освітня програма для дітей "Гарний початок"*.

2.2. Розкрийте роль та основні функції Європейського кодексу соціального забезпечення.

2.3. Охарактеризуйте основні положення та права, що гарантуються Європейською соціальною хартією.

2.4. Складіть перелік та опис програм соціальної допомоги українцям в США.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Директива 2011/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства як бенефіціарів міжнародного захисту, єдиного статусу для біженців або осіб, які мають право на додатковий захист, а також щодо змісту наданого захисту (перероблена). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0095
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 (ETS N 163). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062
3. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Кваша О.С. (2018). Моделі соціальної політики країн ЄС у забезпеченні розвитку людського потенціалу в контексті поглиблення євроінтеграційного процесу. Регіональна економіка та управління, 4(22), 52–57. URL: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/543495
5. Мішина С.В., Мішин О.Ю. Міжнародний досвід надання соціальних виплат. Ефективна економіка. 2021. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/81.pdf
6. Офіційний сайт Бюро статистики Японії. URL: https://www.stat.go.jp/english/
7. Офіційний сайт Національної ради охорони здоров'я і соціального забезпечення Швеції. URL: https://www.socialstyrelsen.se/en/statistics-and-data/statistics/
8. Офіційний сайт Управління соціального забезпечення США. URL: https://www.ssa.gov/policy/docs/quickfacts/stat_snapshot/
9. Офіційний сайт Федерального статистичного управління Німеччини. Соціальна статистика. URL: https://www-genesis.destatis.de/datenbank/online
10. Офіційний сайт Центрального статистичного управління Угорщини. URL: https://www.ksh.hu/stadat?lang=hu&theme=szo
11. Система соціального захисту в країнах – учасницях ЄС. URL: https://buklib.net/books/28173/
12. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

Модуль 2. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми.

Семінарське заняття 8. Державна допомога сім'ям з дітьми.

План

1. Нормативно-правове забезпечення виплати державної допомоги сім'ям з дітьми.
2. Види державної допомоги сім'ям з дітьми.
3. Умови та порядок призначення допомоги у зв'язку із вагітністю та пологами.

4. Умови та порядок призначення одноразової допомоги при народженні дитини.
5. Допомога при усиновленні дитини.
6. Органи, що призначають і здійснюють виплату державної допомоги сім'ям з дітьми.

Основні поняття: дитина, дитинстство, охорона дитинства, сім'я з дітьми, патріархальна традиційна сім'я, нуклеарна сім'я, мала сім'я, складні життєві обставини, бездітна сім'я, багатодітна сім'я, малодітна сім'я, молода сім'я, опікунська сім'я, середньомісячний сукупний дохід сім'ї, одноразова натуральна допомога «пакунок малюка».

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Охарактеризуйте порядок надання комплексної електронної поблічної послуги «*єМалятко*».

2.2. Дайте загальну характеристику комплектування одноразової натуральної допомоги «*пакунок малюка*» надання при народженні дитини, та висловіть власне висловлювання що б ви додали до (бебі бокса) «*пакунка малюка*» чи забрали.

2.3. Розкрийте особливості послуги з догляду за дитиною до трьох років «*муніципальна няня*».

2.4. Розробити та запропонувати власний вид надання натуральної допомоги чи послуги для батьків та дітей до 6 років, взявши за приклад «*пакунок малюка*», «*єМалятко*», «*муніципальна няня*».

2.5. Проаналізуйте особливості надання допомоги дітям, які втратили батьків під час війни. З'ясуйте які потрібно документи для отримання державної допомоги.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо надання при народжені дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Закон України від 30.09.2020 №930-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t200930?an=2
2. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім`ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 №1751. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text
3. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#Text
4. Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 №189. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2006-%D0%BF#Text
5. Сайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: https://www.msp. gov.ua/news/23231.html

6. Деякі питання реалізації пілотного проекту з монетизації одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Постанова Кабінету Міністрів від 29.07.2020 №744. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-2020-%D0%BF#Text
7. Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»: Постанова Кабінету Міністрів від 30.01.2019 №68. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68-2019-%D0%BF#Text
8. Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15
9. Деякі питання відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною «муніципальна няня» на період воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 664. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2024-%D0%BF#Text
10. Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. [Електронний ресурс] / укладачі Л.П. Мельник, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. С. 356-380.
11. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t990966?an=&ed=&dtm=&le=
12. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VII. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t150922
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T281100?an=776987

Семінарське заняття 9. Особливий захист дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки (дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї та сім'ї патронатних вихователів).

План

1. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Державне забезпечення дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
3. Особливості створення дитячого будинку сімейного типу.
4. Організація та процес створення прийомної сім'ї.
5. Допомога сім'ям на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.
6. Фінансова підтримка сімей патронатних вихователів в Україні.

Основні поняття: дитина-сирота, соціальне сирітство, соціальні сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, усиновлення, батьки-вихователі, дитячий будинок сімейного типу, прийомна сім'я, діти-вихованці, прийомні

батьки, прийомні діти, будинок дитини, дитячий будинок, школа-інтернат для дітей сиріт, соціальний супровід, соціальне житло, наставник, наставництво.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Створити соціальну рекламу про важливість усиновлення дітей в Україні *(вибираємо один напрям роботи наприклад:)*

- *реклама в соціальних мережах,*
- *реклама на вуличних білбордах,*
- *реклама в інтернеті, відеоролик до 1 хвилини формат Тік току,*
- *відеоролик до 1 хвилини для Telegram-каналу,*
- *реклама по телебаченню,*
- *оголошення на радіо,*
- *повідомлення в газеті.*

Теми: «Візьми дитину в родину», «Кожна дитина мріє про родину», «Прийми дитину в родину», «Чекаю на маму» і тд. (*тему можна запропонувати і свою*).

2.2. Охарактеризувати державні соціальні стандарти і нормативи для дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

2.3. Проаналізувати, на що мають право та на яку допомогу від держави можуть розраховувати діти-сироти та діти, позбавлених батьківського піклування під час навчання.

2.4. Визначити порядок забезпечення соціальним житлом дітей сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа.

2.5. Дайте загальну характеристику традиційним формам опіки дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

2.6. Визначіть за яких умов призначається допомога при усиновленні дитини.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», оплати послуг із здійснення патронату над дитиною та виплати соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя, підтримки малих групових будинків: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 №552. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-2019-%D0%BF#Text
2. Деякі питання захисту прав дитини та надання послуги патронату над дитиною: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 №893. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2021-%D0%BF#Text
3. Деякі питання надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 №1180. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-2020-%D0%BF#Text

4. Деякі питання провадження діяльності з усиновлення та влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, соціального захисту дітей, залишених без батьківського піклування» (допомога «Дитина не одна»): Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2024 №331. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2024-%D0%BF#Text
5. Деякі питання реалізації пілотного проекту з монетизації одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 №744.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-2020-%D0%BF#Text
6. Конвенція ООН «Про права дитини». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
7. Мельник Л.П., Мельник Ж.В., Сербалюк Ю.В. Соціальний та правовий захист дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Інноваційна педагогіка.* Видавничий дім : «Гельветика». 2022. Вип. 53. Т.1. С. 356-380.
8. Про внесення змін до Порядку створення та діяльність сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 №581. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-2022-%D0%BF# Text
9. Про ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів: Наказ Міністерства соціальної політики України від 28 грудня 2015 року №1256. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0380-16#Text
10. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 15.11.2004 №4017-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text
11. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 №564. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP020564
12. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 №565. URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp020565?ed=2019_05_22
13. Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2005 року № 823. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP050823
14. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів від 27.12.2001 № 1751. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP011751
15. Про затвердження Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року №866. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/162001537

16. Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 року №226. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP940226
17. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
18. Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. [Електронний ресурс] / укладачі Л.П. Мельник, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. С. 370-380.

Семінарське заняття 10. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

План

1. Суб'єкти отримання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
2. Умови призначення та виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
3. Розмір державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства. Розміри надбавки на догляд.
4. Виплата державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю віком до 18 років, які перебувають на повному державному отриманні.
5. Підстави припинення і відновлення виплати державної соціальної допомоги.

Основні поняття: особа з інвалідністю, дитина з інвалідністю, особа з інвалідністю з дитинства, вроджена інвалідність, дитина з особливими освітніми потребами, особа/людина з фізичними порушеннями, соціальна пенсія.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Визначте державні гарантії та пільги для дітей з інвалідністю.

2.2. Охарактеризуйте етапи оформлення інвалідності для дитини.

2.3. Розкрийте особливості виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю (ДСДІ) під час воєнного стану.

2.4. Дайте загальну характеристику виду допомоги по догляду за дитиною з інвалідністю та допомоги особі, яка доглядає за хворою дитиною.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 №1338. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2024-%D0%BF#Text

2. Деякі питання пенсійного забезпечення громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1096. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1096-2017-%D0%BF#n30
3. Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2021 р. №79. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP210079
4. Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 №859. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-2020-%D0%BF#Text
5. Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики України від 17 травня 2022 р. № 150 (застосовується при визначенні розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0639-22#n15
6. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 16.11.2000 №2109-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text
7. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 №1727-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text
8. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 №261. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text
9. Про затвердження Порядку призначення тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1098. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1098-2017-%D0%BF#Text
10. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 №875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text
11. Про надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 №1192. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-2000-%D0%BF#Text

12. Урядовий контактний центр. URL: https://ukc.gov.ua/knowdledge/sub-yekty-otrymannya-derzhavnoyi-sotsialnoyi-dopomogy-osobam-z-invalidnistyu-z-dytynstva-ta-dityam-z-invalidnistyu/

Семінарське заняття 11. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми.

План

1. Правове регулювання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
2. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
3. Умови надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї, її розмір та умови повернення.
4. Розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
5. Виплати малозабезпеченим сім'ям на період воєнного стану.

Основні поняття: малозабезпечена сім'я, непрацююча працездатна особа, середньомісячний сукупний дохід сім'ї, державна соціальна допомога малозабезпеченим сі'ям, допомога на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї, прожитковий мінімум для сім'ї, фінансова допомога, центр зайнятості,

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. З'ясуйте, хто включається до складу малозабезпеченої сім'ї при визначенні права на допомогу.

2.2. Проаналізуйте порядок виплати одноразової грошової допомоги на дітей з малозабезпечених сімей для проходження зимового періоду 2024-2025 років «*Тепла зима дитини*».

2.3. Конкретизуйте випадки коли, виплата державної соціальної допомоги припиняється малозабезпеченим сім'ям.

2.4. Обгрунтуйте випадки, при яких державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям не призначається.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Баранник Л. Б.. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. С. 110-141.
2. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
3. Волошин І. П. Співвідношення понять «малозабезпеченість» і «бідність». Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XXIII звітної наук.-практ. конф. (м. Львів, 7–8 лют. 2017 р.): у 2-ох ч. Ч. 2.–Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. С. 14–16.

4. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#Text
5. Деякі питання соціального захисту малозабезпечених сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1478. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-2022-%D0%BF#Text
6. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посіб. / авт.: А. М. Юшко, Н. М. Швець; за заг. ред. В. В. Жернакова. – Х.: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. 121 с.
7. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: https://www.msp.gov.ua/news/ 19964.html
8. Національна соціальна сервісна служба України. URL: https://nssu.gov.ua/news/sotsialna-dopomoha-dlia-malozabezpechenykh-simei
9. Порядок надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 №397. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2021-%D0%BF#n11
10. Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15
11. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 №1768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text
12. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №250. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF#Text
13. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
14. Урядовий контактний центр. URL: https://ukc.gov.ua/folder/derzhavna-sotsialna-dopomoga-malozabezpechenym-sim-yam/

Семінарське заняття 12. Державна соціальна допомога багатодітним сім'ям.

План

1. Поняття та правовий статус багатодітної сім'ї
2. Порядок оформлення та виплати допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях.
3. Пільги багатодітним сім'ям та дітям з багатодітної сім'ї.
4. Підстави припинення соціальних виплат багатодітним сім'ям.
5. Соціальний захист багатодітної сім'ї із тимчасово окупованої території України.

Основні поняття: багатодітна сім'я, дитина, дитинство, забезпечення найкращих інтересів дитини, почесне звання.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Визначити механізм виготовлення і видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї.

2.2. З'ясуйте підстави для присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та охарактеризуйте порядок вручення нагрудних знаків і посвідчень до почесних звань, та порядок виплати одноразової винагороди жінкам яким присвоєно почесне звання.

2.3. З'ясувати підстави, порядок припинення та порядок поновлення виплати допомоги багатодітним сім'ям.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. С. 71-107.
2. Деякі питання виготовлення і видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 №209. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2010-%D0%BF#Text
3. Деякі питання надання соціальної підтримки багатодітним сім'ям: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2019 №250. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2019-%D0%BF#Text
4. Положення про почесні звання України: Указ Президента України від 29.06.2001 р. №476. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476/2001#Text
5. Про виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», та одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 №268. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2011-%D0%BF#Text
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту багатодітних сімей: Закон України від 19.05.2009 №1343-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1343-17#Text
7. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 №2811-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text
8. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 №1768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text
9. Про одноразову винагороду жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»: Указ Президента України від 25.12. 2007 №1254. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1254/2007#Text
10. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2002 №2402-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text

Семінарське заняття 13. Державна соціальна допомога одиноким матерям.

План

1. Право на допомогу на дітей одиноким матерям.
2. Умови призначення виплати допомоги на дітей одиноким матерям.
3. Розмір допомоги на дітей одиноким матерям.
4. Підстави припинення виплати допомоги на дітей одиноким матерям.
5. Пільги та гарантії, які надаються одиноким матерям в Україні.

Основні поняття: неповна сім'я, одинокі матері, одинокі усиновлювачі, прожитковий мінімум для дитини, аліменти.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. З'ясуйте, хто включається до складу особи сім'ї (*одинокі матері, одинокі усиновлюювачі, матері (батьку) у разі смерті одного з батьків*), що звертається за призначенням допомоги.

2.2. Конкретизуйте випадки, при яких допомога на дітей одиноким матерям не призначається.

2.3. Розкрийте умови та розмір призначення тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме.

2.4. Назвіть випадки, коли особа втрачає статус «одинокої матері» та умови припинення виплати допомоги.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Конвенція ООН «Про права дитини» від 20 листопада 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
2. Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15
3. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. №1751. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text
4. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам із інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 №1727-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text
5. Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 №189. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2006-%D0%BF#Text
6. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 №2947-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text

8. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
9. Урядовий контактний центр. URL: https://ukc.gov.ua/folder/tymchasova-dopomoga-na-ditej-batky-yakyh-uhylyayutsya-vid-splaty-alimentiv/

Семінарське заняття 14. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми в країнах ЄС.

План

1. Система соціального забезпечення та сімейних допомог у країнах ЄС.
2. Сімейна допомога в країнах Центральної та Східної Європи.
3. Грошова допомога для сімей від Kela у Фінляндії.
4. Спеціальна допомога для малозабезпечених сімей з дітьми в Італії, Іспанії, Греції. Франція, Ірландія, Португалія.
5. Виплати сімейної допомоги та в скандинавських країнах.

Основні поняття: сімейна допомога, універсальні виплати, податкові пільги, кредитні бали.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте діючі системи універсальних виплат на дітей в країнах ЄС.

2.2. Розкрийте особливості відпустки для батька при народжені дитини та для догляду за дитиною, аналізуючи досвід Швеції та Німеччини.

2.3. Охарактеризуйте види державної підтримки у Швеції для молодят, які очікують свою першу дитину.

2.4. Розкрийте особливості допомога по догляду за дитиною в домашніх умовах: PreParE у Франції.

2.5. Проаналізуйте та охарактеризуйте моделі сімейної політики в Європі.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
2. Реєстр підрозділів соціальної політики Польщі URL: https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/WJ/start.do?podkategorie=13,14,15,16,17,18&stronaListy=1&liczbaPozycjiLista=20&wersja=1&widocznyPanel=lista
3. Соціальне забезпечення у Фінляндії. URL: https://www.infofinland.fi/uk/settling-in-finland/finnish-social-security
4. Сімейна політика в країнах Європи (досвід Швеції, Фінляндії, Франції, Німеччини та Хорватії) URL: https://documents.banquemondiale.org/fr/publication/documents-reports/documentdetail/480911592560985234
5. Сімейна база даних OECP URL: https://www.oecd.org/en/data/datasets/oecd-family-database.html
6. Допомога на дитину (Kindergeld) URL: https://handbookgermany.de/uk/child-benefit

Модуль 3. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю.

Семінарське заняття 15. Державна соціальна допомога жертвам нацистських переслідувань та політичних репресій.

План

1. Визнання осіб реабілітованими або потерпілими від репресій.
2. Виплати грошової компенсації особам, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі (ув'язнення).
3. Пільги та соціальні гарантії жертвам нацистських переслідувань.
4. Пільги колишнім неповнолітнім в'язням концентраційних таборів, гетто, фнших місць примусового тримання
5. Виплати одноразової грошової компенсації реабілітованим особам.
6. Соціальний захист жертв політичних репресій в Україні.

Основні поняття: жертви нацистських переслідувань, нацистські преслідування, концентраційний табір, гетто, вислання, депортація, заслання, репресована особа, особа з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Охарактеризуте діяльність та основні повноваження Національної комісії з реабілітації.

2.2. Проаналізуйте форми репресій та ознаки здійснення репресій.

2.3. Конкретизуйте випадки, коли в разі смерті реабілітованої особи, грошова компенсація виплачується спадкоємцям.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
2. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
3. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років: Закон України від 17 квітня 1991 №962-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text
4. Про затвердження Положення про Національну комісію з реабілітації та Типового положення про регіональну комісію з реабілітації: Наказ ЦОВВ від 25.10.2018 №926. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1281-18#Text
5. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 №3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text

Семінарське заняття 16. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.

План

1. Соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2. Умови призначення пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
3. Компенсаційні виплати та допомоги громадяним, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.
4. Пільги громадянам, які постраждали від Чорнобильської катастрофи (з числа дорослих).
5. Особливості пенсійного забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Основні поняття: ліквідатори аварії, евакуйовані, відселені, пенсії по інвалідності.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Визначте умови призначення додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров'ю постраждалим внаслідок Чорнодильської катастрофи.

2.2. Розкрийте основні аспекти соціального захисту дітей, потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2.3. Визначте умови забезпечення санаторно-курортного лікування та відпочинку осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 №854. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2016-%D0%BF#Text
2. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
3. Порядок виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 №760. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/760-2016-%D0%BF#Text
4. Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 № 285. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2015-%D0%BF#Text
5. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 №796-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text
6. Про щорічну до помогу на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07. 2005 № 562. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-2005-%D0%BF#Text

7. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

Семінарське заняття 17. Державна соціальна допомога військовим з інвалідністю ЗСУ.

План

1. Основні аспекти соціального захисту військовослужбовців.
2. Грошова допомога військовим у разі встановлення інвалідності.
3. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі набуття груп інвалідності.
4. Умови пенсійного забезпечення по інвалідності військовослужбовцям.
5. Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовців, захоплених у полон та зниклих безвісти.
6. Матеріальна допомога військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби.

Основні поняття: ветерани війни, контузії, травми, каліцтво, учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни, ветеран війни, соціальна реабілітація.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрийте поняття «*учасники бойових дій*», «*особи з інвалідністю внаслідок війни*», «*учасники війни*» відповідно до українського законодавства та обгрунтуйте чим воно відрізняється від поняття «*ветерани війни*».

2.2. Визначте порядок надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни.

2.3. Визначте порядок отримання виплати за захворювання, пов’язані з проходженням військової служби.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період ведення воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 №214. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-%D0%BF#Text
2. Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов’язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2013 №975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-%D0%BF#n13
3. Про затвердження Порядку виплати одноразової грошової винагороди особам, яким присвоєно звання Герой України за здійснення визначного геройського вчинку: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.2020 №144. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-2020-%D0%BF#Text

4. Право соціального захисту : навч.-метод. посібник. / М.І. Боднарук, О.Я. Орловський, А.В. Бурка. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 184с.
5. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 №2262-XII. URL: https://zakon. rada.gov. ua/laws/show/2262-12#Text
6. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 №2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text
7. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 №3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text
8. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.

Семінарське заняття 18. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю загального захворювання.

План

1. Особливості соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні.
2. Умови призначення державної соціальної допомоги особам з інвалідністю.
3. Умови призначення пенсії по інвалідності.
4. Пільги особам з інвалідністю.
5. Умови надання державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.
6. Реабілітація та санаторно-курортне лікування осіб з інвалідністю.

Основні поняття: інвалідність, безбар'єрність, особа з інвалідністю, обмеження життєдіяльності, люди з особливими потребами, інклюзія, реабілітація.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Охарактеризуйте основні види соціальних послуг, якими можуть скористатися особи з інвалідністю.

2.2. Визначте основні напрямки діяльності фонду соціального захисту осіб з інвалідністю України.

2.3. Проаналізуйте *Національну стратегію із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року* та охарактеризуйте основні цілі, мету, завдання та очікувані результати стратегії за напрямом цифрова безбар'єрність.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Захист прав людини: міжнародні стандарти та практика: навчальний посібник. [Електронний ресурс] / автор-укладач Ю. В. Сербалюк. Кам‟янець-Подільський: Кам‟янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.

2. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 №1058-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text
4. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18 травня 2004 №1727-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text
5. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають прав на пенсію, та особи з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 №261. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text
6. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#Text
7. Про реабілітацію осіб з інвалідністю: Закон України від 06.10.2006 №2961-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text
8. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. №366-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text

Семінарське заняття 19. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю в країнах ЄС.

План

1. Основні міжнародно-правові документи у сфері соціальної інтеграції осіб з інвалідністю.
2. Основні напрямки соціального захисту осіб з інвалідністю в країнах ЄС.
3. Моделі фінансування інклюзивної освіти в країнах Європейського Союзу.
4. Пенсії за повною, абсолютною або важкою стійкою втратою працездатності.
5. Єдина соціальна допомога на дітей в Італії (L'Assegno unico).

Основні поняття: особи з інвалідністю, інклюзія, моделі соціального захисту, соціальна ізоляція, соціальна інтеграція.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте, які є пільги для осіб з інвалідністю в Німеччині.

2.2. Розкрийте особливості Фонду європейської допомоги найбіднішим (FEAD).

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Берлінський центр самостійного життя людей з інвалідністю eV. URL: https://www.bzsl.de/beratungs-projekte/beratung-fuer-gefluechtete-bns/

2. Європейська Комісія, Посібник «Не залишаючи нікого позаду: Інтеграція людей з інвалідністю у зовнішню діяльність ЄС» (англ.) / European Commission, Guidance note ‘Leaving No One Behind: Disability Inclusion in EU External Action’, 2023.
3. Європейська Комісія, Союз Рівності: Стратегія дотримання прав осіб з інвалідністю 2021-2030 (англ.) / European Commission, Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030 COM(2021) 101 final. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en
4. Міжкультурна консультаційна служба допомоги в життєзабезпеченні м. Берлін (Interkulturelle Beratungsstelle der Lebenshilfe Berlin) URL: https://www.lebenshilfe-berlin.de/de/beratung/interkulturelle-beratung/
5. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. Під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 68 с.
6. Хіля А. В., Саранча І. Г., Кронівець Т. М., Колосова О. В., Давидюк М., Бондар Ю. В. Інклюзивні практики країн ЄС та України з підготовки дітей до соціальної взаємодії : навчально-методичний посібник. Вінниця : ВДПУ, ФДПО. 2024. 348 с. Електронний ресурс URL: https://dspace.vspu.edu.ua/items/2a142c6a-2096-45d7-85ca-b35c0c7fb324

Модуль 4. Державна соціальна допомога особам похилого віку віку.

Семінарське заняття 20. Державна соціальна допомога особам похилого віку.

План

1. Гарантії та практика соціального забезпечення осіб похилого віку у вітчизняному правовому полі.
2. Правовий статус громадян похилого віку.
3. Поняття, умови та порядок призначення пенсій за віком у солідарній системі.
4. Порядок і умови пенсійного забезпечення осіб похилого віку.
5. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію.
6. Державна соціальна допомога на догляд самотнім громадянам похилого віку.

Основні поняття: пенсійний вік, пенсія за віком, страховий стаж, люди похилого віку, самотні люди похилого віку, одинокі люди, старіння, старість, пенсія за віком, пенсійне забезпечення, загальнообов’язкове державне пенсійне страхування.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Складіть покрокову стратегію як оформити догляд за людиною літнього віку старше 80+ та визначити, які виплати передбачені доглядальнику за літньою людиною в Україні.

2.2. Проаналізуйте діяльність мобільних соціальних офісів у соціальному услуговуванні осіб похилого віку.

2.3. Розкрийте особливості призначення державної соціальної пенсії.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Захист прав людини: міжнародні стандарти та практика: З-38 навчальний посібник. [Електронний ресурс] / автор-укладач Ю. В. Сербалюк. Кам‟янець-Подільський: Кам‟янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.
2. Право соціального забезпечення. Особлива частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.
3. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 №1727-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text
4. Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування: Закону України від 09.07.2003 №1058-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text
5. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 № 261. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text
6. Про затвердження форми Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги та компенсацій: Наказ Міністерства соціальної політики України від 09.01.2023 № 3. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0145-23#Text
7. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
8. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
9. Шалієвська Л. І. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави: монографія. – Львів : «Растр-7», 2020. 196 с.

Семінарське заняття 21. Види соціальних послуг особам похилого віку в системі соціального захисту.

План

1. Система надання соціальних послуг особам похилого віку.
2. Підстави для надання соціальних послуг особам похилого віку.
3. Підстави припинення надання соціальних послуг особам похилого віку
4. Послуга підтриманого проживання осіб похилого віку.
5. Базові соціальні послуги громадянам літнього віку.
6. Грошова підтримка пенсіонерів, які проживають у зоні бойових дій.

Основні поняття: соціальні послуги, соціальне замовлення, замовник соціальної послуги, тариф на соціальну послугу, надавач соціальних послуг, паліативна допомога, хоспіс.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрийте особливості соціальної послуги підтриманого проживання для ВПО похилого віку та особам з інвалідністю за принципом «*гроші ходять за людиною*», визначте ключові переваги послуги та алгоритм дій Національної соціальної служби України.

2.2. Назвіть основні соціальні послуги, що здійснюються за місцем проживання.

2.3. Розкрийте сутність паліативної та хоспісної допомоги і обгрунтуйте принципи її надання в Україні.

2.4. Проаналізуйте, які допоміжні засоби реабілітації можуть отримати літні люди безкоштовно.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Право соціального забезпечення. Особлива частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.
2. Про затвердження Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 428. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2020-%D0%BF#Text
3. Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою Організації Об'єднаних Націй проекту стосовно додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 р. №781. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/781-2023-%D0%BF#Text
4. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text
5. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
6. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. по - сіб./Іванова І.Б. — К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.
7. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
8. Соціальний захист в Україні : навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с.

Семінарське заняття 22. Соціальна допомога особам похилого віку в територіальних центрах соціального обслуговування.

План

1. Діяльності територіальних центрів соціального обслуговування щодо надання соціальних послуг особам похилого віку.
2. Відділення, що входять до структури територіальних центрів та їх основні завдання.

3. Особливості соціально-педагогічної послуги «Університету третього віку» в Україні.
4. Стаціонарне соціальне обслуговування осіб похилого віку.
5. Недержавні будинки для осіб похилого віку в Україні.
6. Соціальне обслуговування осіб похилого віку в державних і недержавних соціально-медичних установах.

Основні поняття: соціальні послуги, складні життєві обставини, територіальні центри соціального обслуговування, хосписи, геріатричні пансіонати, психоневролгічні пансіонати, обслуговування соціальне у стаціонарних закладах.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Аннотація статті: Семигіна, Т., Каркач, А. (2024). Герагогіка: сприяння активному старінню через освіту та соціальну інтеграцію. Ввічливість. Humanitas, 4, 68–73, URL: https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.9

2.2. Складіть алгоритм дій як оформити бабусю, дідуся в приватний пансіонат для людей похилого віку.

2.3. Створити каталог державних і недержавних будинків для літніх людей (*назва установи, завдання, напрями, види соціальних послуг, умови приймання громадян*).

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року №3721-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. No722. URL: https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825
3. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. URL: https://mgmedkoledg.kl.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Suchasna-sotsialna-robota.pdf
4. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. по - сіб./Іванова І.Б. — К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.
5. Соціальний захист в Україні : навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам’янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с.
6. Соціальні заклади України : інформаційний довідник / упор. Н. В. Сухицька, К. В. Данилюк, О. М. Мариніч. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 187 с. електронне видання URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41300/Sotsialni%20zakladay%20Ukrainy.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 №3721-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12

Семінарське заняття 23. Державна соціальна допомога при лікувальних, санаторно-курортних установах.

План

1. Основні засади державної політики щодо ветеранів праці та громадян похилого віку.
2. Порядок забезпечення санаторно-курортним путівками деяких категоріїй громадян.
3. Санаторії для пенсіонерів і літніх людей в Україні.
4. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю і необхідністю санаторно-курортного лікування.
5. Умови отримання грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування.

Основні поняття: ейджизм, активне довголіття, активне старіння, санаторно-курортне лікування, якість життя.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Назвіть категорії осіб, які мають право на безкоштовні путівки в санаторій.

2.2. Складіть перелік санаторно-курортних закладів для осіб з інвалідністю.

2.3. Складіть алгоритм дій як отримати безоплатну путівку в санаторій, особі, яка повернулася з полону.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Баран А.В., Чорнописька В.З. Міжнародно-правові стандарти соціального захисту людей похилого віку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Львів, 2019. №24. С. 61-68.
2. Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2004 року №785. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/785-2004-%D0%BF#Text
3. Про затвердження Порядку виплати деяким категоріям осіб з інвалідністю грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування: Постанова Кабінету Міністрів від 07 лютого 2007 р. №150. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-2007-%D0%BF#Text
4. Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян та виплати їм компенсації вартості самостійного санаторно-курортноголікування структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчими органами міських, районних у містах рад: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 року № 187. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2006-%D0%BF#Text
5. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 №3721-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12

6. Про затвердження форм документів щодо забезпечення структурними підрозділами з питань соціального захисту населення санаторно-курортним лікуванням осіб пільгових категорій: Наказ Міністерства соціальної політики України від 22 січня 2018 року № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0163-18#Text
7. Соціальна робота на підприємстві : навч. посібник / Уклад.: Н. М. Коляда // Т. В. Коляда. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 84 с.
8. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

Семінарське заняття 24. Державна соціальна допомога особам похилого віку в країнах ЄС.

План

1. Міжнародні підходи у сфері політики щодо осіб похилого віку.
2. Міжнародні документи у сфері захисту прав осіб похилого віку.
3. Пенсійні системи в різних європейських країнах.
4. Основні програми соціального захисту в країнах Європейського Союзу.
5. Система соціального забезпечення та пенсійні виплати в Німеччині, Польщі, Чехії, Данії.
6. Особливості гнучкої пенсії в Естонії.
7. Класифікація різних форм влаштування осіб похилого віку в країнах ЄС.

Основні поняття: люди похилого віку, активне та здорове старіння, старіння населення, здоров'я та добробут літніх людей.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Охарактеризуйте Мадридський міжнародний план дій з питань старіння населення.

2.2.Проаналізуйте діяльність та основні завдання міжнародної некомерційної організації Age Platform Europe (AGE) у соціальній підтримці літніх людей.

2.3. З'ясуйте соціальні права осіб похилого віку в період пандемії COVID-19.

2.4. Розкрийте особливості Данської пенсійної системи для літніх людей.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Захист прав людини: міжнародні стандарти та практика: навчальний посібник. [Електронний ресурс] / автор-укладач Ю. В. Сербалюк. Кам"янець-Подільський: Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 №ETS №163. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
3. Європейська хартія прав та обов'язків літніх людей, які потребують тривалого догляду та допомоги, 2010 р., URL: https://www.ageplatform.eu/sites/default/files/European%20Charter_EN.pdf,c.20

4. Європейський кодекс соціального забезпечення від 06.11.1990 №ETS №139. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_651#Text
5. Мадридський Міжнародний план дій із проблем старіння: міжнародний документ ООН від 8–12 квітня 2002 р. URL: https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/MIPAA/politicaldeclaration-en.pdf
6. Николаєва В. І. Європейський досвід управління розвитком системи соціальної роботи : навчально-методичний посібник. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 126 с.
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. No722. URL: https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825
8. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. по - сіб./Іванова І.Б. — К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.
9. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
10. Увесь передовий досвід щодо ситуації, породженої Covid-19, взято (або адаптовано) з: Агенція Європейського Союзу з питань основоположних прав (FRA). Пандемія коронавірусу в ЄС - наслідки для основоположних прав: літні люди у фокусі уваги. Бюлетень № 3, травень 2020 р. (FRA, Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental right implications: with a focus on older people, Bulletin no. 3, May 2020), доступ за посиланням: URL: https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1

Модуль 5. Соціальна допомога окремим категоріям населення, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Семінарське заняття 25. Державна соціальна допомога військовослужбовцям Збройних Сил України та членам їх сімей.

План

1. Соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей.
2. Соціальні гарантії права членів сімей військовослужбовців.
3. Пільги військовослужбовцям та членам їх сімей.
4. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби.
5. Продовольче та речове забезпечення військовослужбовців.
6. Допомога дітям, які втратили батьків під час війни.

Основні поняття: учасники бойових дій, військовослужбовці, бойові дії, антитерористична операція (АТО), поранення, контузії, каліцтво.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте, які соціальні гарантії передбачені для жінок-військовослужбовців у сфері охорони материнства та дитинства.

2.2. Проаналізуйте, які існують пільги в освіті для дітей учасників бойових дій.

2.3. З’ясуйте, які є соціальні послуги і як їх можуть отримати військові звільнені з полону.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 28.02.2022 №168. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text
2. Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб: Постанова Кабінету Міністрів від 30.08.2017 №704. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text
3. Про затвердження порядку виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручниками, а також інтернованих у нейтральних державах або зникли безвісти: Постанова Кабінету Міністрів від 30.11.2016 №884. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/884-2016-%D0%BF#Text
4. Про затвередження порядку виплати військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації Управління державної охорони грошової компенсації вартості за неотримане речове майно: Постанова Кабінету Міністрів від 16.03.2016 №178. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-2016-%D0%BF#n9
5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 №2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text
6. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
7. Соціальний супровід військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей: практичні аспекти діяльності посадових осіб військових частин, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки: методичний посібник / Герасименко О.В., Горбенко І.М., Дєточка О.Д., Дембіцький В.М., Єфімова В.В., Калініченко Я.В., Камінська А.С., Куц С.В., Лагодзінський В.В., Мороз В.М., Панченко В.М., Рожков Є.О., Умеренкова Н.Ф., Шевчук О.В.. – Київ.: НДЦГПЗСУкраїни, 2023. 130 с.
8. Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби: Постанова Кабінету Міністрів від 28.05.1993 №379. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/379-93-%D0%BF/ed20220129#Text

Семінарське заняття 26. Соціальна підтримка бездомних громадян.

План

1. Поняття та основні принципи соціального захисту бездомних осіб.
2. Підтримане проживання бездомних осіб.

3. Допомога та прихисток для бездомних осіб.
4. Надання послуг особам без визначеного місця проживання.
5. Основні заклади соціального захисту для бездомних громадян.
6. Надання соціальних послуг особам без постіцного місця проживання в умовах воєнного стану.

Основні поняття: безхатченко, безпритульна особа, бездомна особа, бездомність, бродяжництво, заклади соціальної підтримки, стаціонарні соціально-медичні установи, реінтеграція.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. *Аннотація статті*: Мокрицька Н.П. Види соціальних послуг для бездомних осіб / Мокрицька Н.П. // Аналітично-порівняльне правознавство. - 2023. - № 3. - С. 193-198. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5954

2.2. Розкрийте особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб.

2.3. Заповнити Таблицю 3. «Заклади соціального захисту, що надають послуги бездомним громадянам».

Таблиця 3.

Заклади соціального захисту, що надають послуги бездомним громадянам.

Назва закладу, адреса	**Структурні підрозділи закладу**	**Підстава для зарахування до закладу**	**Основні завдання відділення\закладу\ соціальні послуги**

2.5. Проаналізуйте принципи надання соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних громадян.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Гудзь А. О. Соціальні послуги бездомним особам та безпритульним дітям за законодавством України. Митна справа. 2013. № 6(2.1). С. 320-325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6(2)
2. В умовах воєнного стану особи без постійного місця проживання отримують соціальні послуги: Міністерство соціальної політики України URL:https://www.kmu.gov.ua/news/v-umovah-voyennogo-stanu-osobi-bez-postijnogo-miscya-prozhivannya-otrimuyut-socialni-poslugi
3. Медвідь А.О. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей: дис. ... к. ю. н. : 12.00.05. Нац. ун-т "Одеська юридична академія". 2015. 240 с.
4. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
5. Мокрицька Н.П. Види соціальних послуг для бездомних осіб / Мокрицька Н.П. // Аналітично-порівняльне правознавство. - 2023. - № 3. - С. 193-198. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5954
6. Про затвердження Державного стандарту надання притулку бездомним особам: Наказ Міністерства соціальної політики України від 13.08.2013 р. №495. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-13#Text
7. Посібник з моніторингу соціальних місць несвободи / Кобзін Д.О., Черноусов А.М., Щербань С.В. – Київ: ВАІТЕ, 2016 44 с.

8. Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду): Наказ ЦОВВ від 12.08.2011р. №312. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-11#Text
9. Про затвердження Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб: Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.09.2013 р. №596. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13
10. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02 червня 2005 р. №2623-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/2623-15#Text

Семінарське заняття 27. Соціальна підтримка осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

План

1. Основні напрями роботи держави у сфері протидії торгівлі людьми.
2. Надання соціальних послуг різним групам осіб, які постраждали від торгівлі людьми.
3. Надання центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної допомоги постраждалим від торгівлі людьми.
4. Надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми із забезпеченням притулку.
5. Механізм виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

Основні поняття: торгівля людьми, кіднепінг, вербування, боротьба з торгівлею людьми, особа, яка постраждала від торгівлі людьми, дитина, попередження торгівлі людьми, протидія торгівлі людьми.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте нормативні документи, що регулюють надання послуг, особам, які постраждали від торгівлі людьми.

2.2. Проаналізуйте та охарактеризуйте форми торгівлі людьми. URL: https://nssu.gov.ua/ news/pamiatka-pro-formy-torhivli-liudmy

2.3. Розкрийте особливості надання допомоги дітям, постраждалим від торгівлі людьми.

2.4. Анотація статті: Мокрицька Н.П. Про систему закладів надання соціальних послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми / Мокрицька Н.П. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Серія: Право. - 2023. - Вип. 77. - Ч. 1. - С. 213-218. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/283174/277323

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Мокрицька Н.П. Про систему закладів надання соціальних послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми / Мокрицька Н.П. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Серія: Право. - 2023. - Вип. 77. - Ч. 1. - С. 213-218. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/283174/277323

2. Надання соціальних послуг різним групам осіб, які постраждали від торгівлі людьми (Методичні рекомендації). — К.: Фенікс, 2011. 64 с.
3. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України URL: http://www.msp.gov.ua
4. Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів від 25 липня 2012 р. №660. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/660-2012-%D0%BF#Text
5. Про Національного координатора у сфері протидії торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2012 р. №29. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/29-2012-%D0%BF#Text
6. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. №655. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text
7. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20 вересня 2011 року №3739-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text
8. Протидія та соціальна профілактика торгівлі людьми в Україні : навчальний посібник / автори-упорядники Р. М. Андрусишин, І. І. Сидорук, Я. М. Когут. Львів : Растр-7, 2023. 176 с.
9. Протидія торгівлі людьми в Україні: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Автори-упорядники: Е. Мручковська, Н. Пахом'юк, О. Кочерга; за заг. ред. К. Левківського та ін. – К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с.

Семінарське заняття 27. Соціальні програми допомоги молоді.

План

1. Основні напрями та механізми формування й реалізації державної молодіжної політики в Україні.
2. Принципи соціального становлення та розвитку молоді в Україні.
3. Сутність, завдання та принципи молодіжної роботи.
4. Центри соціальних служб для молоді та напрями їх діяльності.
5. Реалізація Державних програм у сфері молоді.
6. Концепція державної цільової соціальної програми «Молодь України»

Основні поняття: молодь, молодіжна політика, молодіжна робота, грант у сфері молодіжної політики, вулична культура, молодіжна громадська організація, молодіжне громадське об'єднання, молодіжний простір, молодіжний центр, неформальне молодіжне об'єднання.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте Національну молодіжну стратегію до 2030 року Затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року №94/2021 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text та визначте мету і принципи Стратегії, та охарактеризуйте очікувані результати реалізації Стратегії.

2.2. Проаналізуйте законодавчі норми, які регулюють працевлаштування осіб, які не досягли повноліття.

2.3. Визначте роль державної служби зайнятості у працевлаштуванні молоді.

2.4. Визначте, на яких умовах надаються державні кредити на житло молодим сім'ям.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. №695-2020-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text
2. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021 р. №579. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text
3. Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник / П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко, О. Є. Ільюк / за заг. ред. акад., проф. В. П. Андрущенка. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
4. Молодіжна політика в Україні: становлення, виклики та перспективи розвитку: кол. монографія. Київ : ГО «Інститут молоді», 2025. 368 с.
5. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. №179, зі змінами, поточна редакція від 16.03.2021р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text
6. Національна молодіжна стратегія до 2030 року Затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року №94/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text
7. Положення про Міністерство молоді та спорту України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. №220-214-п, зі змінами, поточна редакція від 27.03.2021р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text
8. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 року №1621-IV зі змінами, поточна редакція від 24.10.2020р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/1621-15#Text
9. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 р. №1414-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20/stru
10. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

Семінарське заняття 28. Державна соціальна допомога на випадок безробіття.

План

1. Сутність та види безробіття.
2. Умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю.
3. Допомога у зв'язку із безробіттям та частковим безробіттям.

4. Загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
5. Матеріальне забезпечення в разі настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.
6. Державна допомога на поховання безробітного.

Основні поняття: безробіття, безробітний, вакансія, заробітна плата, роботодавець, застрахована особа, страхувальники, найманий працівник, компенсація, страховик, страховий випадок, страховий стаж, сттраховий ризик, страхові внески.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Здійсніть аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють соціальний захист від безробіття в Україні.

2.2. Проаналізуйте види та виплати матеріального забезпечення за соціальним страхуванням на випадок безробіття.

2.3. Визначте умови та механізм надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщеної особи під час воєнного стану, а також визначити суму компенсації та період її отримання.

2.4. З’ясуйте, хто має право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.
2. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
3. Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. №331. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text
4. Порядок надання допомоги по безробіттю: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. №735. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2022-%D0%BF#Text
5. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. №1266. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0% BF #Text
6. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02 березня 2000 р. №1533-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text
7. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. №5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

8. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
9. Теорія і практика соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навчально-методичний посібник. / уклад. : О. І. Онипченко : Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2022. 173 с.

Семінарське заняття 29. Державна соціальна допомога економічно активному населенню.

План

1. Система соціального захисту економічно активного населення.
2. Реалізація державної політики у сфері зайнятості населення.
3. Зайнятість і реалізація трудової активності молоді в Україні.
4. Захист молоді на ринку праці.
5. Мінімальна заробітна плата та її гарантії в системі соціального захисту.
6. Міграція економічно активного населення України.

Основні поняття: економічно активне населення, людський потенціал, економічна активність, соціальна мобільність, зайнятість населення, неповна зайнятість, особи працездатного віку, трудова активність, соціальна безпека, ринок праці, робоча сила, ринок праці, робоче місце, персонал, мінімальна заробітна плата, економічно неактивне населення.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Опрацюйте Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI «Про зайнятість населення» та визначте основні права громадян на працю. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text

2.2. Заповнити Таблицю 4. *Характеристики категорії «економічно активне населення».*

Таблиця 4.

Характеристики категорії «економічно активне населення»

Провідні науковці	Зміст понятійної категорії

2.3. Визначте різницю між поняттями ***«трудові ресурси»*** та ***«робоча сила».***

2.4. Проаналізйте різні форми оплати праці (почасова, відрядна, контрактна, безтарифна) та порівняйте їх позитивні та негативні сторони.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Державна служба зайнятості URL: https://www.dcz.gov.ua/news/singlenews/677
2. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.

3. Про затвердження Методики оцінки ефективності виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 14.07.2021 № 2469. URL: https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/realizaciya-derzhavnih-program-u-sferi-molodi/derzhavna-cilova-socialna-programa-molod-ukrayini
4. Національна економічна стратегія 2030. Візія. Вектори. Імплементація. Центр економічного відновлення. 2020 URL: https://nes2030.org.ua/
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 №1533-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text
6. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 №5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text
7. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 №108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text
8. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
9. Соціальний захист в Україні: навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с.

Семінарське заняття 30. Державна соціальна допомога внутрішньо переміщеним особам.

План

1. Поняття та правовий статус внутрішньо переміщеної особи.
2. Законодавче забезпечення щодо захисту та прав внутрішньо переміщених осіб.
3. Потреби внутрішньо переміщених осіб в умовах війни.
4. Сутність соціальної програми «Прихисток» для внутрішньо переміщених осіб.
5. Державна цільова підтримка дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи.

Основні поняття: переміщена особа, внутрішньо переміщена особа, біженці, внутрішні мігранти, вимушені переселенці, соціальна адаптація, реінтеграція, соціальна інтеграція, прихисток, житлові ваучери.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Підготувати доповідь на тему: «*Особливості соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб в умовах війни*» (розкрити\узагальнити досвід територіальних громад).

2.2. Скласти детальний план дій для отримання компенсації *власниками житлових приміщень*, які безоплатно розміщують внутрішньо переміщених осіб під час дії воєнного стану.

2.3. Визначити умови компенсації по програмі «*єВідновлення*» для внутрішньо переміщених осіб за зруйноване або пошкоджене житло.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Внутрішньо переміщені особи : зб. нормативно-правових актів. 3-є вид., перероб. і допов. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 433 с.
2. Внутрішньо переміщені особи: від подолання перешкод до стратегії успіху: монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2016. С. 173.
3. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 №332. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text
4. Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 №365. URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/365-2016-%D0%BF#Text
5. Захист прав людини: міжнародні стандарти та практика: навчальний посібник. [Електронний ресурс] / автор-укладач Ю. В. Сербалюк. Кам‟янець-Подільський: Кам‟янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 240 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5600/Zahyst_Prav_Lyudyny_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 № 509. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text
7. Права внутрішньо переміщених осіб навчальний посібник за загальною редакцією: проф. О. Я. Рогача, проф. М. В. Савчина. Ужгород 2017 р.
8. Права внутрішньо переміщених осіб: навч. посіб. / Булеца С.Б., Дацюк В.Б., Карбін Т.О. [та ін.] ; за заг. ред. : О.Я. Рогача, М.В. Савчина ; рец. : Д.М. Бєлов, М.Ю. Віхляєв. – Ужгород : РІК-У, 2017. 436 с.
9. Права внутрішньо переміщених осіб: навчальний посібник / [С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. Ужгород: РІК-У, 2017. 436 с.
10. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. №1706-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#top
11. Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 №309. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text
12. Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 р. №333. URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp220333

Модуль 6. Державні і недержавні форми соціальної допомоги.

Семінарське заняття 31. Волонтерство як вид соціальної допомоги.

План

1. Правовий статус волонтерів, їх права та обов'язки.
2. Основні сфери та напрями волонтерської діяльності в Україні.
3. Особливості волонтерської допомоги Збройним Силам України в умовах війни.
4. Волонтерська діяльність у сфері роботи з внутрішньо переміщеними особами.
5. Державне страхування життя, здоров'я та працездатність волонтерів в Україні.
6. Державні гарантії та виплати постраждалим волонтерам.

Основні поняття: волонтер, волонтерська допомога, волонтерство, волонтерський рух, волонтерська діяльність, громадянське суспільство, обслуговування за місцем проживання.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Розкрийте особливості волонтерської допомоги у ліквідації наслідків надзвичайних ситуаці техногенного або природного характеру.

2.2. Визначте правове регулювання та специфіку сучасного волонтерського руху в Україні.

2.3. Розкрийте роль та функції волонтерських організацій в системі соціального захисту населення.

2.4. Проаналізуйте міжнародний досвід державної підтримки для волонтерських організацій.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Вашкович В.В. Становлення та розвиток правового регулювання діяльності волонтерів. Закарпатські правові читання : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 20–22 квітня 2017). Ужгород : Ужгородський національний університет, 2017. Т. 2. С. 203–207.
2. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія / Павло Горінов, Ростислав Драпушко. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
3. Волонтерська та благодійна допомога Збройним Силам України, іншим військовим формуванням. Законодавство, роз'яснення, зразки документів / за ред. В. В. Кочина. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 300 с.
4. Деякі питання виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації та/або іншої країни проти України, бойових дій та збройних

конфліктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 604. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-2015-%D0%BF#Text
5. Питання надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів україни від 7 березня 2022 р. №220. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text
6. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О.Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 15.08.2022 №2520-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws show/2520-20#Text
8. Про затвердження Положення про міжвідомчу комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера: Наказ ЦОВВ від 11.08.2025 №644. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1303-25#Text
9. Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру: Постанова Кабінету Міністрів від 13.07.2016 №440. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0%BF#Text
10. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 р. №3236-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text

Семінарське заняття 31. Система надання соціальних послуг в Україні.

План

1. Соціальні послуги: форми, види та умови їх надання.
2. Класифікатор і Державні стандарти соціальних послуг.
3. Основні принципи надання соціальних послуг.
4. Оцінка якості надання соціальних послуг.
5. Фінансування соціальних послуг.

Основні поняття: соціальні послуги, базові соціальні послуги, ведення випадку, надавачі соціальних послуг, отримувачі соціальних послуг, реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг, державний стандарт соціальної послуги, оцінка якості соціальних послуг, складні життєві обставини (СЖО), вразливі групи населення, соціальне замовлення, супервізія, мультидисциплінарна команда.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Визначити основні напрями державної політики у сфері надання соціальних послуг.

2.2. Проаналізувати основні завдання мультидисциплінарної команди.

2.3. Розкрити особливості надання соціальних послуг в умовах дії воєнного стану.

2.4. Дати загальну характеристику соціальної послуги та оформити у вигляді презентації (*послуга на вибір*):

- Особливості організації соціальної послуги догляду в дома в умовах воєнного стану.
- Особливості організації послуги соціального супроводу осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах в умовах воєнного стану.
- Особливості організації соціальної послуги підтримаючого проживання екстрено (кризово) в умовах надзвичайного стану.

2.5. Розкрийте основні аспекти цифровізації соціальних послуг в Україні.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галайдюк В.В., Лоріашвілі Л.С., Пєша І.В., Сопівник І.В., Тілікіна Н.В. Навчально-методичне забезпечення організації соціальної роботи та надання соціальних послуг у територіальних громадах. Навчальний посібник. Київ, 2025. 316 с.
2. Державні стандарти соціальних послуг: збірка документів / Упорядник І.Б.Іванова / За заг. редакцією І.В.Маслянікової [Електронний ресурс] – К.: Університет «Україна», 2023, 475 с.
3. Клієнторієнтовані послуги та належний догляд. Практичний посібник / Роберт Мілн.— Х: ХІСД, 2018. 68 с.
4. Міністерство соціальної політики України (2024). Перелік Державних стандартів соціальних послуг URL: https://www.msp.gov.ua/files/sp/per_ds.doc.
5. Національна соціальна сервісна служба України. План проведення територіальними органами Національної соціальної сервісної служби перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг та дотримання прав дітей об’єктами державного контролю / моніторингу на 2024 рік. URL: https://nssu.gov.ua/plani-provedennya-perevirok.
6. Порядок регулювання тарифів на соціальні послуги, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №428. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2020-%D0%BF#n9
7. Порядок установлення диференційованої плати за надання соціальних послуг, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №429. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2020-%D0%BF#n11
8. Про затвердження плану заходів на 2023 рік щодо розвитку Єдиної інформаційної системи соціальної сфери в межах реалізації Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 липня 2023 року №634-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-2023-%D1%80#Text
9. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року №2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text

10. Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах: Наказ Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 №28. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ z0253-14#Text
11. Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року №449. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text
12. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №587. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text
13. Семигіна Т.В. "Соціальні послуги на рівні громади: розвиток чи занепад соціальної сфери?" // Current issues of science, prospects and challenges: Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. – Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. - С. 356-359.
14. Семигіна, Т., Слозанська, Г. Столярик, О. (2024). Класифікація та стандартизація соціальних послуг: міжнародний та український досвід. Аналітичний матеріал. Київ: ПРООН. 274 с.
15. Сучасні стратегії надання соціальних послуг: навчально-методичний посібник / автор-укладач Т. Л. Опалюк. – Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В. 2020. 118 с.

Семінарське заняття 32. Соціальні пільги як форма державної соціальної допомоги.

План

1. Поняття та ознаки соціальних пільг як виду соціального забезпечення.
2. Правові основи надання громадянам соціальних пільг.
3. Категорії громадян пільговиків, які мають право на пільги з урахуванням доходу сім'ї.
4. Надання пільг з урахуванням сукупного доходу сім'ї.
5. Пільги на оплату житлово-комунальних послуг.
6. Пільги у сфері транспортного обслуговування населення.
7. Соціально-трудові та соціально-побутові пільги.

Основні поняття: пільга, соціальна пільга, соціальний статус особи, монетизація пільг, підстави надання соціальних пільг, звільнення від обов'язку, податкова соціальна пільга, базова соціальна пільга.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Проаналізуйте «*Методику обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг»* та визначити які доходи враховуються до середньомісячного сукупного доходу сім'ї отримувача соціальних послуг.

2.2. Проаналізуйте чинне законодавство України та визначте, на які пільги від держави мають право учасники бойових дій та членів їх сімей, та як їх отримати.

2.3. Розкрийте особливості застосування *податкової соціальної пільги* для працівників із дітьми.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Андріїв В.М., Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Забезпечення пільгами як різновид соціальної функції держави : навчальний посібник. Київ : Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. 524 с.
2. Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період введення воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 №214. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-%D0%BF#Text
3. Забезпечення пільгами як різновид соціальної функції держави. Навчальний посібник. – Київ: юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. 524 с.
4. Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг, затверджена Наказом Міністерства соціальної політики України №150 від 17 травня 2022 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/z0639-22#n15
5. О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова Право соціального забезпечення України. Навчальний посібник. – Київ: ФОП Маслаков, 2019. 306 с.
6. Право соціального забезпечення [Електронний ресурс] : електронні методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 081 «Право» /уклад.: О. М. Потопахіна, Є. М. Корнеєва. – Одеса, 2023. 184 с.
7. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право [Електронне видання] / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. 202 с.
8. Про особливості нарахування та виплати грошових допомог, пільг та житлових субсидій на період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 №215. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2022-%D0%BF#Text
9. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року №3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text
10. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.

Семінарське заняття 33. Особливості призначення субсидії вразливим категоріям населення.

План

1. Фінансування та виплата житлових субсидій.
2. Основні послуги, на які надається житлова субсидія.

3. Умови призначення житлових субсидій та порядок їх надання окремим категоріям населення.
4. Нормативи, які використовуються при розрахунку житлової субсидії.
5. Субсидія на оренду житла для внутрішньо переміщених осіб.
6. Уповноважені органи, що здійснюють призначення житлових субсидій.

Основні поняття: субсидія, житлова субсидія, адресність, соціальна пільга, безготівковий характер, монетизація, верифікація, житлово-комунальні послуги.

ІІ. Самостійна робота студентів:

2.1. Визначте, які доходи враховуються для призначення розміру житлової субсидії.

2.2. Пані Надія переїхала із зони бойових дій (Донецька обл.), її будинок було знищено окупантами. Пані Надія отримала компенсацію від держави та предбала новий будинок в іншому місці (Київська обл.). Питання: Чи має право пані Надія отримати субсидію на житлово-комунальні послуги? Відповідь обгрунтуйте.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л.І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. С. 146-153.
2. Бюджетна система: навч. посіб. / О.М. Піхоцька, Л.Є. Фурдичко, Н.Г. Синютка; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : ТНЕУ, 2019. 327 с.
3. О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова Право соціального забезпечення України. Навчальний посібник. – Київ: ФОП Маслаков, 2019. 306 с.
4. Повна монетизація субсидій з 1 січня 2019 року: як буде діяти механізм URL: https://ukr.media/ukrain/377272/
5. Порядок реалізації експериментального проєкту щодо надання субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення та компенсації частини податку на доходи фізичних осіб та військового збору: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2024 № 1225. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2024-%D0%BF/ed20250301#Text
6. Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №409. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2014-%D0%BF #Text
7. Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим та рідким пічним побутовим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2012 №356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2012-%D0%BF#Text
8. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09 листопада 2011 р. №2189-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text
9. Про новий розмір витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива

у разі надання житлової субсидії: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 №1156. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP981156?an=1
10. Про особливості нарахування та виплати грошових допомог, пільг та житлових субсидій на період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 №215. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2022-%D0% BF#Text
11. Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 №848. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-95-%D0%BF#Text
12. Теорія і практика соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навчально-методичний посібник. / уклад. : О. І. Онипченко : Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2022. 173 с.

VI. ПИТАННЯ ДО ПІДГОТОВКИ ТА СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог.
2. Основні характеристики призначення соціальної допомоги та порядок їх надання.
3. Основні види державних соціальних допомог.
4. Особливості надання державних соціальних допомог під час воєнного стану.
5. Відмінність державної допомоги від соціальної допомоги.
6. Основні принципи адресної соціальної допомоги.
7. Поняття технології соціальної роботи та соціальної допомоги.
8. Соціальне призначення соціальних технологій.
9. Класифікація моделей соціальної допомоги.
10. Поняття бюджетної системи України, її структура і принципи.
11. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальне забезпечення.
12. Поняття «податку», його ознаки та функції.
13. Система оподаткування в Україні та податкове законодавство.
14. Поняття, структура, властивості та принципи побудови фінансової системи України.
15. Система фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні.
16. Види джерел фінансування соціального забезпечення.
17. Фінансування соціальної сфери за функціональним призначеннями.
18. Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
19. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення.
20. Прожитковий мінімум, порядок визначення і встановлення його розміру.
21. Система та класифікація соціальних нормативів.

22. Структура і значення недержавних організацій щодо розв’язання соціальних проблем.
23. Основні механізми державної підтримки недержавних добровільних організацій.
24. Державна підтримка громадських об'єднань в Україні.
25. Поняття, види, значення міжнародних стандартів у сфері соціального забезпечення.
26. Міжнародні документи Ради Європи в сфері соціального захисту.
27. Стандарти ООН у сфері соціального захисту.
28. Види державної допомоги сім’ям з дітьми.
29. Допомога у зв’язку із вагітністю та пологами.
30. Допомога при народжені дитини.
31. Допомога при усиновленні дитини.
32. Порядок та умови призначення і виплати державної допомоги сім’ям з дітьми.
33. Поняття «дитина-сирота» та «діти, позбавлені батьківського піклування».
34. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
35. Державне забезпечення дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
36. Традиційні форми опіки дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
37. Особливості створення дитячого будинку сімейного типу.
38. Особливості та процес утворення прийомної сім’ї.
39. Права дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування під час навчання.
40. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
41. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім’ям.
42. Порядок та умови призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
43. Допомога на дітей, які виховуються у багатодітних сім’ях. Статус багатодітної сім’ї.
44. Соціальний захист багатодітної сім’ї із тимчасово окупованої території України.
45. Виплата одноразової винагороди жінкам яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».
46. Державна допомога на дітей одиноким матерям.
47. Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів.
48. Особливості міжнародного досвіду у сфері державної допомоги сім’ям з дітьми.

49. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.
50. Поняття, умови та порядок призначення пенсій за віком у солідарній системі.
51. Система надання соціальних послуг для людей похилого віку.
52. Соціальна допомога особам похилого віку в територіальних центрах соціального обслуговування.
53. Соціальне обслуговування людей похилого віку в державних і недержавних соціально-медичних установах.
54. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
55. Умови призначення пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
56. Пільги громадянам, які постраждали від Чорнобильської катастрофи (з числа дорослих).
57. Компенсації особам, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.
58. Основні виплати ветеранам війни та членам їхніх сімей.
59. Основні аспекти пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби та членів їх сімей.
60. Основні засади та зміст соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей.
61. Поняття та правовий статус внутрішньо переміщеної особи.
62. Особливості соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб в умовах війни.
63. Потреби внутрішньо переміщених осіб в умовах війни.
64. Сутність соціальної програми «Прихисток» для внутрішньо переміщених осіб.
65. Умови компенсації по програмі «*єВідновлення*» для внутрішньо переміщених осіб за зруйноване або пошкоджене житло.
66. Гуманітарна допомога та фінансова підтримка внутрішньо переміщеним особам.
67. Державна цільова підтримка дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи.
68. Законодавче забезпечення щодо захисту та прав внутрішньо переміщених осіб.
69. Система соціального захисту економічно активного населення.
70. Зайнятість і реалізація трудової активності молоді в Україні.
71. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту.
72. Загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: поняття та загальна характеристика.
73. Допомога у зв’язку із безробіттям.
74. Матеріальне забезпечення в разі настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.

75. Особливості соціальної підтримки бездомних громадян.
76. Заклади соціального захисту, що надають соціальні послуги особам без визначеного місця проживання.
77. Соціальна підтримка особам, які постраждали від торгівлі людьми.
78. Волонтерська діяльність при наданні соціальних послуг.
79. Волонтерська допомога Збройним Силам України.
80. Волонтерська діяльність у сфері роботи з внутрішньо переміщеними особами.
81. Соціальні послуги: форми, види та умови їх надання.
82. Система надання соціальних послуг в Україні.
83. Класифікація, типи та види соціальних послуг.
84. Основні принципи надання соціальних послуг.
85. Порядок надання соціальних послуг.
86. Отримувачі та надавачі соціальних послуг.
87. Поняття та ознаки соціальних пільг.
88. Особливості призначення житлових субсидій на період дії воєнного стану.
89. Поняття та особливості призначення житлових субсидій.
90. Категорії громадян пільговиків, які мають право на пільги з урахуванням доходу сім'ї.

VII. Засоби діагностики успішності навчання

усний (поточний та підсумковий) контроль:

- опитування, виступ, бесіди, дискусії;

письмовий (поточний та підсумковий контроль):

- тести, самостійні письмові роботи, презентації, аналіз першоджерел, анотування літератури, підготовка і захист доповідей, рефератів.

самоконтроль студентів:

- самоперевірка, самотестування

Приклади тестових завдань

1. Розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям залежить від:
   a) від величини середньомісячного сукупного доходу сім'ї
   b) від кількості неповнолітніх дітей
   c) від суми прожиткового мінімуму
2. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї – це?
   a) це загальна сума доходів усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом року
   b) це загальна сума доходів усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом шести місяців
3. Фінансовий механізм регулювання соціального захисту – це?
   a) сукупність фінансових методів, форм і важелів управління фінансовими ресурсами, що призначені для матеріального забезпечення громадян у разі настання соціальних ризиків

b) фінансовий документ, у якому в плановому порядку визначаються обсяги коштів на фінансування певних об'єктів, програм і заходів з визначення їх цільового призначення та розподілом за окремими періодами фінансування
c) цільове формування і використання коштів у сфері соціального захисту населення

4. Головним інструментом фінансового забезпечення державної соціальної політики є:
   a) бюджет
   b) доходи
   c) видатки
   d) бюджетний механізм
5. Джерелом фінансування соціального забезпечення є:
   a) тільки приватні джерела
   b) бюджетні та позабюджетні джерела
   c) тільки місцеві бюджети
6. Заробітна плата – це грошова форма вартості?
   a) вартості будь-якого товару
   b) вартості праці
   c) вартості товару та послуг
7. Які основні функції фінансів?
   a) розподільна і контрольна
   b) превентивна і ризикова
   c) інвестиційна і контрольна
8. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» визначає:
   a) визначає правові, організаційні, соціальні засади та гарантії державної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, і є складовою частиною законодавства про охорону дитинства
   b) визначає забезпечення належних умов для виховання в сімейному оточенні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування
   c) визначає забезпечення належних умов для зростання в сімейному оточенні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом влаштування їх у сім'ї на виховання та спільне проживання
9. Дитина, в якої померли чи загинули батьки, надається статус?
   a) дитина, позбавлена батьківського піклування
   b) дитина-сирота
   c) прийомні-діти
   d) діти-вихованці
   e) підкинуті діти
   f) безпритульні діти

10.Діти, позбавлені батьківського піклування, - діти, які?
   a) які залишилися без піклування батьків у зв'язку з виїздом батьків за кордон, зловживання батьків алкогольних напоїв, зловживання батьків наркотичних засобів
   b) які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавлення їх батьківських прав, визнання батьків відсутніми або недієздатними, діти від яких відмовилися батьки
   c) які залишилися без піклування батьків у зв'язку із відсутністю у батьків постійного місця проживання, відсутності у батьків постійної роботи
11.Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, визначене відповідно до законодавства становище дитини, яке надає їй право на:
   a) на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством компенсацій
   b) на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством винагороди
   c) на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством пільг
12.Прийняття усиновлювачем у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду – це форма?
   a) усиновлення
   b) встановлення опіки та піклування
   c) передача до дитячого будинку сімейного типу
13.Встановлення опіки та піклування – це?
   a) влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України, які перебувають, переважно, у сімейних, родинних відносинах з цими дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку і захисту їх прав та інтересів;
   b) прийняття в окрему сім'ю, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, на виховання та для спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування
   c) добровільне прийняття за плату сім'єю або окремою особою, яка не перебуває у шлюбі, із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від одного до чотирьох дітей на виховання та для спільного проживання
14.Загальна кількість дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування, включаючи рідних, у *дитячому будинку сімейного типу* не може перевищувати більше?
   a) 10 осіб
   b) 4 особи
   c) 8 осіб

15. Загальна кількість дітей-сиріт та/або дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути добровільно прийняті до *прийомної сім'ї* на виховання та спільного проживання дозволяється?
    a) від 1 до 4 осіб
    b) від 1 до 6 осіб
    c) від 1 до 10 осіб
16. Повнолітня дієздатна особа, яка здійснює діяльність з надання дитині, яка проживає у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, іншому закладі для дітей, індивідуальної підтримки та допомоги, насамперед у підготовці до самостійного життя – це?
    a) наставник
    b) ментор
    c) вихователь
17. Законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, регулюється?
    a) Конституції України
    b) Конвенція ООН «Про права дитини»
    c) Закон України "Про охорону дитинства"
18. Мінімальне щомісячне утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування за умови навчання їх у вищих навчальних закладах здійснюється до досягнення ними?
    a) 18-річного віку
    b) 19-річного віку
    c) 23-річного віку
19. Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується соціальна стипендія в порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України.
    a) так
    b) ні
20. Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі:
    a) двох соціальних стипендій
    b) трьох соціальних стипендій
    c) чотирьох соціальних стипендій
21. При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, академічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія.
    a) так
    b) ні

22. Право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до?
    a) 18 років
    b) 19 років
    c) 20 років
23. Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються за рахунок навчального закладу або відповідної установи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше?
    a) шести прожиткових мінімумів
    b) три прожиткових мінімумів
    c) вісім прожиткових мінімумів
24. Чи зберігається *право на житло* за дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, в якому вони проживали з батьками, рідними тощо до влаштування у відповідні заклади?
    a) так, зберігається право на житло
    b) не зберігається право на житло
25. В якому віці діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік?
    a) які досягли 14 років
    b) які досягли 16 років
    c) які досягли 18 років
26. Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як?
    a) 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування
    b) 3 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування
    c) 4 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування
27. Особи, які беруть на виховання та спільне проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – це?
    a) наставники - вихователі
    b) батьки-вихователі
    c) опікуни-вихователі
28. Вихованці проживають і виховуються у дитячому будинку сімейного типу до досягнення якого віку?
    a) 18 - річного віку
    b) 20- річного віку
    c) 23- річного віку
29. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їх вибором можуть продовжити проживати і виховуватися у дитячому будинку сімейного типу до досягнення ними якого віку?

a) 18 - річного віку
b) 20- річного віку
c) 23- річного віку

30. Сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно за плату взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – це?
    a) будинок сімейного типу
    b) прийомна сім’я
    c) заклади та установи, в яких проживають діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування
31. Одноразова натуральна допомога «пакунок малюка» надається у строк, з дня народження:
    a) що не перевищує 30 календарних днів
    b) що не перевищує 50 календарних днів
    c) що не перевищує 90 календарних днів
32. Вартість одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» становить не менш як:
    a) два розміри прожиткового мінімуму
    b) три розміри прожиткового мінімуму
    c) чотири розміри прожиткового мінімуму
33. Допомога у зв’язку із вагітністю та пологами жінкам, призначається і виплачується:
    a) за місцем основної роботи
    b) органами соціального захисту населення за місцем проживанням
    c) у закладі охорони здоров’я за місцем проживання
    d) у пологовому будинку
34. Багатодітна сім’я – це:
    a) сім’я разом проживає та виховує трьох і більше дітей
    b) сім’я разом проживає та виховує п’ять і більше дітей
    c) сім’я це подружжя яке разом виховує двох і більше дітей
35. Документ, що підтверджує статус багатодітної сім’ї і дітей з такої сім’ї та їх право на отримання пільг згідно Законом України «Про охорону дитинства» є:
    a) посвідчення багатодітної сім’ї
    b) свідоцтво про народження дітей
    c) свідоцтво про шлюб
    d) заява
36. Звання України «Мати-героїня» присвоюється жінкам, які народили та виховали дітей:
    a) до восьмирічного віку трьох і більше дітей
    b) до восьмирічного віку п’ятьох і більше дітей
    c) до вісімнадцятирічного віку п’ятьох і більше дітей

37.Посвідчення дитини з багатодітної сім'ї видається:
   a) з 3 років
   b) з 6 років
   c) з 8 років
38.Винагорода виплачується всім жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» у:
   a) у п'ятикратному розмірі прожиткового мінімуму
   b) у розмірі мінімальної зарплати на поточний рік
   c) у десятикратному розмірі прожиткового мінімуму
39.Матері, які народили п'ятеро і більше дітей та виховали їх до шестирічного віку, мають право:
   b) на отримання пенсії за особливі заслуги перед Україною
   c) на безкоштовне житлове забезпечення
   d) на додаткову оплачувану відпустку
40.Щорічна додаткова оплачувана відпустка надається, одному з батьків, які мають двох або більше дітей віком до 15 років, тривалістю:
   a) 8 календарних днів
   b) 10 календарних днів
   c) 15 календарних днів
41.Чи має право на одержання допомоги, встановленої на дітей одиноким матерям, жінка, яка має дітей від особи, з якою вона не перебувала і не перебуває в зареєстрованому шлюбі, але з якою вона веде спільне господарство, разом проживає і виховує дітей.
   a) не має право
   b) має право
   c) має право протягом шести календарних місяців
   d) має право з дня подачі заявки на допомогу
42.Чи має право отримати допомогу одинока матір, яка народила дитину під час тимчасового перебування за межами України?
   a) так, має право отримати допомогу
   b) ні, не може отримати допомогу
43.Призначення пенсій і оформлення документів для їх виплати здійснюється органами:
   a) Пенсійного фонду України
   b) Міністерства соціальної політики
   c) Соціального захисту населення
44.Чи має право на одержання допомоги, встановленої на дітей одиноким матерям, жінка, яка має дітей від особи, з якою вона не перебувала і не перебуває в зареєстрованому, але з якою вона веде спільне господарство, разом проживає і виховує дітей.
   e) не має право
   f) має право
   g) має право протягом шести календарних місяців
   h) має право з дня подачі заявки на допомогу

45.Чи має право отримати допомогу одинока матір, яка народила дитину під час тимчасового перебування за межами України?
   c) так, має право отримати допомогу
   d) ні, не може отримати допомогу
46.Призначення пенсій і оформлення документів для їх виплати здійснюється органами:
   d) Пенсійного фонду України
   e) Міністерства соціальної політики
   f) Соціального захисту населення
47.Громадяни, які мають право на соціальну пенсію:
   a) непрацюючим громадянам, крім інвалідів з дитинства, при відсутності права на трудову пенсію:
   b) застраховані особи
   c) працездатні громадяни, які сплачують єдиний соціальний внесок
48.Безпритульна особа – це?
   a) це повнолітня особа, яка проживає на вулиці, в парках, на об'єктах незавершеного будівництва, в підвалах, в інших місцях
   b) це діти, які були покинуті батьками
   c) це діти, які самостійно залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони раніше виховувалися
49.Чи виплачується соціальна допомога бездомним особам, які проживають в установах?
   a) виплачується відповідно чинного законодавства
   b) не виплачується, так як законом не передбачені виплати
   c) виплачується лише 75%
50.Чи виплачується пенсії бездомним громадянам, які проживають в установах?
   a) так
   b) ні
51.На постійне або тимчасове проживання бездомні особи можуть прийматися до установи терміном від:
   a) від 1 до 3 місяців
   b) від 1 до 6 місяців
   c) від 1 до 12 місяців
52.Чи можуть бездомні особи прийматися до установи на постійне місце проживання без паспорта?
   a) без паспорта не можуть
   b) можуть проживати без паспорта
   c) паспорт та інші документи, оформлюються під час проживання в установі
53.Молодь – це громадяни України віком від:
   a) віком від 14 до 35 років
   b) віком від 18 до 35 років
   c) віком від 18 до 45 років

54.Молода сім’я – це?

a) це подружжя, в якому вік чоловіка та дружини не перевищує 45 років
b) це подружжя, в якому вік чоловіка та дружини не перевищує 35 років
c) це громадяни віком від 18 років

55.Особа, віком від 15 до 70 років, яка через відсутність роботи не має заробітку як джерела існування:

a) непрацездатна особа
b) безробітний
c) безхатченко
d) роботодавець

56.Роботодавцям, які працевлаштовують внутрішньо переміщених осіб під час воєнного стану в Україні, передбачена компенсація у сумі:

a) 8000 грн.
b) 16000 грн.
c) 22000 грн.

57.Страховий випадок – це?

a) це статус безробітної особи, яка не може працювати
b) це подія, через яку застраховані особи втратили заробітну плату
c) це вид соціальної допомоги у період перепідготовки безробітного

58.Економічно активне населення – це?

a) це люди, які працюють або пропонують свою працю для виробництва товарів і послуг
b) це частково безробітні особи
c) це економічний ресурс, яким володіє та керує роботодавець

59.Працездатні особи – це?

a) особи віком від 16 років
b) громадяни України віком від 18 років
c) люди віком від 21 року

60.Що таке повна зайнятість?

a) зайнятість працівника за нормою робочого часу
b) це декретне робоче місце
c) громадяни, які забезпечують себе роботою самостійно

61.Яка вартість робочої сили?

a) заробітна плата
b) соціальні виплати
c) активи

62.Який документ регулює розмір заробітної плати?

a) трудовий договір
b) Закон України «Про оплату праці»
c) колективний договір

63.Внутрішньо переміщена особа – це?

a) людина, що переїхала в межах України через війну, збройний конфлікт, насильство, природні катастрофи чи інші кризові ситуації

b) людина, яка перетнула міжнародний кордон через війну, збройний конфлікт, бойові дії

64. Документ, який підтверджує факт внутрішнього переміщення особи і взяття на облік ВПО:
    a) справка від структурного підрозділу соціального захисту населення
    b) довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи
    c) заява від Пенсійного фонду України

65. Довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи надають:
    a) протягом місяця
    b) протягом 15 робочих днів
    c) у день подання відповідної заяви

66. Допомога на проживання внутрішньо переміщеним особам призначається на:
    a) на три місяці
    b) на шість місяців
    c) на рік

67. Чи має право для призначення виплат на проживання для ВПО з 1 березня 2024 року особа, яка проживає на тимчасово окупованій території?
    a) виплати не призначаються
    b) виплати продовжуються автоматично на 6 місяців
    c) виплати призначаються тільки пенсіонерам

68. Чи має право на виплату особа, яка перебувала за кордоном тривалий період і повернулася в Україні?
    a) так, якщо відповідає критеріям призначення допомоги
    b) так, якщо особа зареєструвалася в центрі зайнятості
    c) ні, якщо отримує пенсію менше чотирьох прожиткових мінімуми

69. Свідома, не оплачувана добровільна діяльність на благо інших:
    a) меценатство
    b) волонтерство
    c) емпатійність
    d) добровільність
    e) безкорисливість

70. Хто може стати волонтером?
    a) тільки фахівці з спеціальною освітою, фахівці соціальної сфери
    b) громадяни України віком від 14 років (з письмовою згодою батьків/опікунів) або від 18 років
    c) особи від 18 років

71. Хто може бути отримувачем волонтерської допомоги?
    a) бездомні та безпритульні особи
    b) фізичні особи, які уклали договір
    c) громадяни, які постраждали внаслідок стихійного лиха
    d) особи з інвалідністю
    e) люди похилого віку
    f) всі відповіді правильні

72.Основний принцип волонтерства:
   a) добровільність, безоплатність, неприбутковість
   b) отримання фінансової допомоги, отримання заробітної плати
   c) отримання прибутку, власна вигода
73.Розмір компенсації у разі загибелі волонтера становить:
   a) 5 прожиткових мінімумів для працездатних осіб
   b) 50 прожиткових мінімумів для працездатних осіб
   c) 55 прожиткових мінімумів для працездатних осіб
   d) 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб
74.Група фахівців, об'єднаних спільною метою та завданням щодо надання соціальної послуги:
   a) мультидисциплінанрна команда
   b) громадське об'єднання
   c) незалежні експерти
75.Кожна соціальна послуга має свій *державний стандарт*, який затверджується:
   a) Міністерством соціальної політики
   b) Національною соціальною сервісною службою України
   c) Територіальними центрами соціального обслуговування населення
   d) Департаментом соціального захисту населення
76.Соціальні послуги, що надаються екстрено, надаються за кошти:
   a) за рахунок фізичних та юридичних осіб
   b) за рахунок бюджетних коштів
   c) за рахунок благодійних організацій
77.Повна сплата за соціальні послуги є для тих категорій осіб, дохід яких перевищує:
   a) три прожиткові мінімуми
   b) чотири прожиткові мінімуми
   c) десять прожиткових мінімуми
78.Особи сім'ї, які належать до вразливих груп населення та перебувають у складних життєвих обставинах, яким надаються соціальні послуги – це:
   a) об'єднанні громади
   b) об'єднанні фахівців
   c) надавачі соціальних послуг
   d) отримувачі соціальних послуг
79.Дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають:
   a) соціальні субсидії
   b) соціальні послуги
   c) соціальні пільги
80.Основний принцип надання соціальних послуг спрямований на нерозголошення та збереження інформації отримувача соціальних послуг:
   a) добровільності

b) конфіденційність
c) толерантності

81.Надання соціальних послуг здійснюється на принципі, що передбачає уникнення будь-яких форм дискримінації та забезпечення рівного доступу до послуг, для всіх хто їх потребує:
a) гуманізму
b) толерантності
c) добровільності

82.Оцінка якості соціальних послуг – це?
a) результати діяльності надавачів соціальних послуг
b) визначення індивідуальних потреб сім'ї
c) результат показників якості наданої соціальної послуги

83. Стандарт соціальних послуг – це?
a) встановлений державою мінімальний рівень вимог щодо якості, змісту, обсягу та порядку надання соціальних послуг цільовим соціальним групам чи особам, що потрапили у складні життєві обставини
b) комплекс заходів організаційно-правового характеру, спрямований на закупівлю за бюджетні кошти соціальних послуг для осіб, що перебувають у складних життєвих обставинах, та здійснюється на конкурсній основі
c) договір, що укладається між замовником та виконавцем соціального замовлення на підставі результатів відкритого публічного конкурсу, в якому регулюються відносини замовника і виконавця шляхом визначення прав та обов'язків сторін

84. Соціальне замовлення - це?
a) це розроблені та оформлені в установленому порядку пропозиції щодо надання соціальних послуг певним цільовим соціальним групам чи особам, які опинилися у складних життєвих обставинах, спрямованих на вирішення соціальної проблеми
b) це комплекс заходів організаційно-правового характеру, спрямований на закупівлю за бюджетні кошти соціальних послуг для осіб, що перебувають у складних життєвих обставинах, та здійснюється на конкурсній основі

85.Пільги – це?
a) законодавчо закріплена система привілеїв, надана державою окремим категоріям населення
b) це встановлена законодавством премія, що надається окремим категоріям населення
c) це надбавка до заробітної плати роботодавцям

86.Система, за якою пільги переводяться в грошовий еквівалент, що дозволяє отримувачу самостійно розпоряджатися цими коштами – це?
a) грошові пільги
b) монетизація пільг

c) податкова соціальна пільга

87.Податкова соціальна пільга – це?

a) це законна можливість сплачувати більше податку на доходи фізичних осіб
b) це законна можливість сплачувати менше податку на доходи фізичних осіб
c) це пільга надається працівнику у якого заробітна плата перевищує 4240 грн.

88.Право на застосування податкової соціальної пільги мають такі категорії працівників:

a) працівники, які працюють на умовах неповного робочого часу
b) особи, які не відпрацювали повний місяць
c) працівники, які отримують зарплату з урахуванням відрахувань (утримань)
d) працівники, які виховують двох і більше дітей віком до 18 років
e) всі відповіді правильні

89.Категорії громадян, які мають право на підвищену податкову соціальну пільгу:

a) Герої України
b) учасники АТО
c) внутрішньо переміщені особи
d) особи, нагороджені чотирма і більше медалями «За відвагу»
e) учасники бойових дій Другої світової війни

90.Інвалідність – це?

a) це міра втрати здоров’я у зв’язку із захворюванням, травмою або вродженими вадами
b) це тимчасова втрата працездатності
c) це маломобільні люди групи населення

91.Дитина зі стійким розладом функцій організму, спричиненим захворюванням, травмою або вродженими порушеннями розумового чи фізичного розвитку, що зумовлюють обмеження її нормальної життєдіяльності та необхідність додаткової соціальної допомоги і захисту – це дитина:

a) дитина з інвалідністю
b) дитина-біженець
c) безпритульні діти
d) дитина з вадами
e) дитина з обмеженими можливостями

92.Яка мета безбар’єрності?

a) усунути бар’єри у шести напрямках: фізичному, суспільному, економічному, освітньому, цифровому, інформаційному
b) обмеження у шести напрямках: фізичному, суспільному, економічному, освітньому, цифровому, інформаційному

c) створення бар'єрів у доступі до освіти, до роботи, до послуг, до інформації

93.Інклюзія – це?

a) процес зменшення ступеня участі всіх громадян в світі
b) процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі
c) процес виключення певних індивідів або груп із суспільних процесів

94.Процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку – це?

a) інклюзія
b) інтеграція
c) ексклюзія

95.Субсидія – це?

a) це адресна допомога від держави для тих, хто не може самостійно оплачувати комунальні послуги
b) це соціальна допомога від волонтерських організацій для багатодітних сімей
c) це додаткові доходи до пенсії людям літнього віку
d) це грошові перекази отримані із-за кордону

96.На який термін призначається субсидія на оплату житлово-комунальних послуг?

a) на 6 місяців з місяця звернення за її призначенням
b) на 12 місяців з місяця звернення за її призначенням
c) на 18 місяців з місяця звернення за її призначенням

97.Кому призначається субсидія?

a) субсидія призначається одному із членів домогосподарства, який зареєстрований у житловому приміщенні
b) субсидія призначається всім членам домогосподарства, які проживають в орендованому приміщенні
c) субсидія призначається одному із членів домогосподарства, який має неповнолітніх дітей

98.Хто має право на отримання житлових субсидій?

a) громадяни, які не сплачували єдиний соціальний внесок протягом останніх трьох місяців
b) громадяни, які не можуть самостійно сплачувати житлово-комунальні послуги
c) тільки роботодавці
d) члени домогосподарства, які не мають офіційного доходу

99.Призначення субсидії здійснюється на підставі середньомісячного сукупного доходу домогосподарства, враховуються доходи за:

a) доходи за останні 3 місяці
b) доходи за останні 6 місяців
c) доходи за останні 8 місяців

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. *Усна відповідь:*

3 бали - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу.

2 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

1 бали - студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, допускає у відповіді суттєві неточності.

2. Доповнення/дискусія: 2 бали - доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми, 1 бал - доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Конспект першоджерел: 2 бали - студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями, 1 бал - студент законспектував текст без цитувань та пояснень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	***Оцінка ECTS***	**Оцінка за національною шкалою**	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	***для заліку***
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
80-89	**B**	добре	
70-79	**C**		
65-69	**D**	задовільно	
60-64	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форми і методи підсумкового контролю _екзамен

У 4 семестрі підсумковий модульний контроль (ПМК)

Успішність – 100 балів

поточна успішність – 100 балів

У 5 семестрі екзамен

Успішність – 100 балів

поточна успішність – 60 балів

екзамен – 40 балів

IX. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Основна література:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
3. Берлінський центр самостійного життя людей з інвалідністю eV. URL: https://www.bzsl.de/beratungs-projekte/beratung-fuer-gefluechtete-bns/
4. Божко Д.В. Правовий аналіз адресності, як основи надання соціальної допомоги Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2024. Вип. 37. С. 137-141. URL: https://doi.org/10.26565/2075- 1834-2024-37-15
5. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
6. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. 454 с.
7. Бюджетний механізм і соціально - економічний розвиток регіонів: Монографія. / І. В. Алєксєєв, Г. С. Лопушняк, М. В. Ливдар. – Львів : Ліга-Прес, 2014. 248 с.
8. В умовах воєнного стану особи без постійного місця проживання отримують соціальні послуги: Міністерство соціальної політики України URL: https://www.kmu.gov.ua/news/v-umovah-voyennogo-stanu-osobi-bez-postijnogo-miscya-prozhivannya-otrimuyut-socialni-poslugi
9. Верховна Рада України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index
10. Видатки державного бюджету України. Сайт Міністерства фінансів. 2023. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/
11. Внутрішньо переміщені особи : зб. нормативно-правових актів. 3-є вид., перероб. і допов. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 433 с.
12. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія / Павло Горінов, Ростислав Драпушко. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
13. Волошин І. П. Співвідношення понять «малозабезпеченість» і «бідність». Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XXIII звітної наук.-практ. конф. (м. Львів, 7–8 лют. 2017 р.): у 2-ох ч. Ч. 2.–Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. С. 14–16.
14. Вступ до фаху: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Дубик В.Я., Круглякова В.В.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.-Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 256 с.
15. Гнидюк І.В., Гайдей О.В. Бюджетне фінансування соціального забезпечення в Україні. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2018. No 4. С. 67–72.

16. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність / М. В. Лациба, С. П. Старосольська, Д. В. Сидоренко [та ін.]. – Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.
17. Гудзь А. О. Соціальні послуги бездомним особам та безпритульним дітям за законодавством України. Митна справа. 2013. № 6(2.1). С. 320-325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6(2)
18. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. №695-2020-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text
19. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021 р. № 579 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text
20. Державні стандарти соціальних послуг: збірка документів / Упорядник І.Б.Іванова / За заг. редакцією І.В.Маслянікової [Електронний ресурс] – К.: Університет «Україна», 2023, 475 с.
21. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», оплати послуг із здійснення патронату над дитиною та виплати соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя, підтримки малих групових будинків: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 №552. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-2019-%D0%BF#Text
22. Деякі питання виплати державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#Text
23. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 №332. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text
24. Деякі питання виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації та/або іншої країни проти України, бойових дій та збройних конфліктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 604. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-2015-%D0%BF#Text
25. Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 №1338. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2024-%D0%BF#Text

26. Деякі питання відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною «муніципальна няня» на період воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 №664. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2024-%D0%BF#Text
27. Деякі питання захисту прав дитини та надання послуги патронату над дитиною: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 №893. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2021-%D0%BF#Text
28. Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період введення воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 214. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-%D0% BF#Text
29. Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»: Постанова Кабінету Міністрів від 30.01.2019 № 68 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68-2019-%D0%BF#Text
30. Деякі питання надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 №1180. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-2020-%D0%BF#Text
31. Деякі питання надання соціальної підтримки багатодітним сім'ям: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2019 №250. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2019-%D0%BF#Text
32. Деякі питання пенсійного забезпечення громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1096. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1096-2017-%D0%BF#n30
33. Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 №859. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-2020-%D0%BF#Text
34. Деякі питання провадження діяльності з усиновлення та влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, соціального захисту дітей, залишених без батьківського піклування» (допомога «Дитина не одна»): Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2024 №331. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2024-%D0%BF#Text
35. Деякі питання реалізації пілотного проекту з монетизації одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Постанова Кабінету Міністрів від 29.07.2020 №744. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/744-2020-%D0%BF#Text
36. Деякі питання соціального захисту малозабезпечених сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 №1478. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-2022-%D0%BF#Text
37. Допомога на дитину (Kindergeld) URL: https://handbookgermany.de/uk/child-benefit

38. Директива 2011/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства як бенефіціарів міжнародного захисту, єдиного статусу для біженців або осіб, які мають право на додатковий захист, а також щодо змісту наданого захисту (перероблена). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0095
39. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.
40. Європейська Комісія, Посібник «Не залишаючи нікого позаду: Інтеграція людей з інвалідністю у зовнішню діяльність ЄС» (англ.) / European Commission, Guidance note 'Leaving No One Behind: Disability Inclusion in EU External Action', 2023.
41. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 №ETS №163. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
42. Європейська хартія прав та обов'язків літніх людей, які потребують тривалого догляду та допомоги, 2010 р., URL: https://www.ageplatform.eu/sites/default/files/European%20Charter_EN.pdf,c.20
43. Європейський кодекс соціального забезпечення від 06.11.1990 №ETS №139. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_651#Text
44. Захист прав людини: міжнародні стандарти та практика: навчальний посібник. [Електронний ресурс] / автор-укладач Ю. В. Сербалюк. Кам"янець-Подільський: Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 240 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/ handle/123456789/5600/Zahyst_Prav_Lyudyny_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y
45. Кваша О.С. (2018). Моделі соціальної політики країн ЄС у забезпеченні розвитку людського потенціалу в контексті поглиблення євроінтеграційного процесу. Регіональна економіка та управління, 4(22), 52–57. URL: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/543495
46. Коляда Н.М., Левченко Н.В. Технології соціальної роботи Ч.1. Теоретичний курс: Навчальний посібник / Укладачі: Н.М. Коляда, Н.В. Левченко. Умань: ВІЗАВІ, 2018. 338 с.
47. Конвенція ООН «Про права дитини» від 20 листопада 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
48. Мадридський Міжнародний план дій із проблем старіння: міжнародний документ ООН від 8–12 квітня 2002 р. URL: https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/MIPAA/politicaldeclaration-en.pdf
49. Матяж С. В., Гуріна А. А. Роль недержавних організацій у вирішенні проблем у соціальній сфері в Україні. Молодий вчений. 2014. № 7(2). С. 169-172.
50. Мельник Л.П., Мельник Ж.В., Сербалюк Ю.В. Соціальний та правовий захист дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Інноваційна педагогіка. Видавничий дім : «Гельветика». 2022. Вип. 53. Т.1. С. 356-380.
51. Методи соціальної роботи: Навчальний посібник / МОН України Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини; І.Г. Гончар. – Умань : ВПЦ Візаві, 2018. 117 с.

52. Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг, затверджена Наказом Міністерства соціальної політики України №150 від 17 травня 2022 року. URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/z0639-22#n15
53. Миколюк С.М. Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. URL: http://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/126/122
54. Міжкультурна консультаційна служба допомоги в життєзабезпеченні м. Берлін (Interkulturelle Beratungsstelle der Lebenshilfe Berlin) URL: https://www.Lebenshilfe-berlin.de/de/beratung/interkulturelle-beratung/
55. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посіб. / авт.: А. М. Юшко, Н. М. Швець; за заг. ред. В. В. Жернакова. – Х.: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2013. 121 с.
56. Міністерство соціальної політики України (2024). Перелік Державних стандартів соціальних послуг URL: https://www.msp.gov.ua/files/sp/per_ds. doc.
57. Мішина С.В., Мішин О.Ю. Міжнародний досвід надання соціальних виплат. Ефективна економіка. 2021. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/81.pdf
58. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
59. Мокрицька Н.П. Про систему закладів надання соціальних послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми / Мокрицька Н.П. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Серія: Право. - 2023. - Вип. 77. - Ч. 1. - С. 213-218. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/283174/277323
60. Молодіжна політика в Україні: становлення, виклики та перспективи розвитку: кол. монографія. Київ : ГО «Інститут молоді», 2025. 368 с.
61. Навчальний посібник «Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. [Електронний ресурс] / укладачі Л.П. Мельник, Ю.В. Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. 468 с.
62. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. №179, зі змінами, поточна редакція від 16.03.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text
63. Національна соціальна сервісна служба України. URL: https://nssu.gov.ua/news/sotsialna-dopomoha-dlia-malozabezpechenykh-simei
64. Національна соціальна сервісна служба України. План проведення територіальними органами Національної соціальної сервісної служби перевірок правильності надання соціальної підтримки, соціальних послуг та дотримання прав дітей об'єктами державного контролю / моніторингу на 2024 рік. URL: https://nssu.gov.ua/plani-provedennya-perevirok.

65. Николаєва В. І. Європейський досвід управління розвитком системи соціальної роботи : навчально-методичний посібник. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 126 с.
66. О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова Право соціального забезпечення України. Навчальний посібник. – Київ: ФОП Маслаков, 2019. 306 с.
67. Офіційний сайт Бюро статистики Японії. URL: https://www.stat.go.jp/english/
68. Офіційний сайт Національної ради охорони здоров'я і соціального забезпечення Швеції. URL: https://www.socialstyrelsen.se/en/statistics-and-data/statistics/
69. Офіційний сайт Управління соціального забезпечення США. URL: https://www.ssa.gov/policy/docs/quickfacts/stat_snapshot/
70. Офіційний сайт Федерального статистичного управління Німеччини. Соціальна статистика. URL: https://www-genesis.destatis.de/datenbank/online
71. Офіційний сайт Центрального статистичного управління Угорщини. URL: https://www.ksh.hu/stadat?lang=hu&theme=szo
72. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 28.02.2022 №168. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text
73. Повна монетизація субсидій з 1 січня 2019 року: як буде діяти механізм URL: https://ukr.media/ukrain/377272/
74. Положення про Міністерство молоді та спорту України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. №220-214-п, зі змінами, поточна редакція від 27.03.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF#Text
75. Порядок виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 №760. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760-2016-%D0%BF#Text
76. Порядок надання допомоги по безробіттю: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. №735. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/735-2022-%D0%BF#Text
77. Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. №331. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/331-2022-%D0%BF#Text
78. Порядок надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №450. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#n9

79. Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. №632. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15
80. Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 №509. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text
81. Порядок реалізації експериментального проєкту щодо надання субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення та компенсації частини податку на доходи фізичних осіб та військового збору: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2024 №1225. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2024-%D0%BF/ed202 50301#Text
82. Порядок регулювання тарифів на соціальні послуги, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 428 від 01 червня 2020 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2020-%D0%BF#n9
83. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О.Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
84. Посібник з моніторингу соціальних місць несвободи / Кобзін Д.О., Черноусов А.М., Щербань С.В. – Київ: BAITE, 2016 44 с.
85. Постанова від 23 червня 2025 року №766. «Про реалізацію експериментального проекту щодо централізації механізму виплати деяких державних допомог»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiuek sperymentalnoho-proektu-shchodo-tsentralizatsii-mekhanizmu-vyplaty-deiakykh-derzhavnykh-dopomoh-766-230625
86. Постанова від 25 червня 2025 року №765. «Деякі питання призначення та виплати державних соціальних допомог, соціальних стипендій органами Пенсійного фонду України»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-pryznachennia-ta-vyplaty-derzhavnykh-sotsialnykh-dopomoh-sotsialnykh-stypendii-orhanamy-pensiinoho-fondu-ukrainy-765-250625
87. Постанова Кабінет Міністрів України від 11 червня 2025 року №695. «Деякі питання надання окремих видів державної соціальної допомоги Пенсійним фондом України»: URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-nadannia-okremykh-vydiv-derzhavnoi-sotsialnoi-dopomohy-pkrainy-i-695
88. Права внутрішньо переміщених осіб навчальний посібник за загальною редакцією: проф. О. Я. Рогача, проф. М. В. Савчина. Ужгород 2017 р.
89. Права внутрішньо переміщених осіб: навч. посіб. / Булеца С.Б., Дацюк В.Б., Карбін Т.О. [та ін.] ; за заг. ред. : О.Я. Рогача, М.В. Савчина ; рец. : Д.М. Бєлов, М.Ю. Віхляєв. – Ужгород : РІК-У, 2017. 436 с.
90. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК "Десна", 2016. 692 с.
91. Право соціального захисту : навч.-метод. посібник. / М.І. Боднарук, О.Я. Орловський, А.В. Бурка. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 184с.

92. Про адміністративну процедуру: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T281100?an=909418
93. Про виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», та одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 №268. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2011-%D0%BF#Text
94. Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану : Закон України від 15.03.2022 р. №2126-XI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text
95. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо надання при народжені дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»: Закон України від 30.09.2020 №930-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t200930?an=2
96. Про внесення змін до Порядку створення та діяльність сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 №581. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-2022-%D0%BF#Text
97. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text
98. Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №409. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2014-%D0% BF #Text
99. Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим та рідким пічним побутовим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2012 №356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2012-%D0%BF#Text
100. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. №4572-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text
101. Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб: Постанова Кабінету Міністрів від 30.08.2017 №704. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text
102. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 2000 року №48. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text
103. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 №2811-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text
104. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 №1768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text

105. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 16.11.2000 №2109-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text
106. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 №1727-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text
107. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09 листопада 2011 р. №2189-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text
108. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. №1706-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#top
109. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закону України від 09.07.2003 №1058-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text
110. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02 березня 2000 р. №1533-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text
111. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. №5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text
112. Про затвердження Державного стандарту надання притулку бездомним особам: Наказ Міністерства соціальної політики України від 13.08.2013 р. №495. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-13#Text
113. Про затвердження Положення про Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2006 року №367. URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp060367?an=16&ed=_2007_08_30
114. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 №564. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP020564
115. Про затвердження Положення про міжвідомчу комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера: Наказ ЦОВВ від 11.08.2025 №644. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/_show/z1303-25#Text
116. Про затвердження Положення про Національну комісію з реабілітації та Типового положення про регіональну комісію з реабілітації: Наказ ЦОВВ від 25.10.2018 №926. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1281-18#Text
117. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 №565. URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp020565?ed=2019_05_22
118. Про затвердження порядку виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручниками, а також інтернованих у нейтральних державах або зникли безвісти: Постанова Кабінету Міністрів від 30.11.2016 №884. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/884-2016-%D0%BF#Text

119. Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів від 25 липня 2012 р. №660. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/660-2012-%D0%BF#Text
120. Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду): Наказ ЦОВВ від 12.08.2011р. №312. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-11#Text
121. Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2005 року №823. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP050823
122. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 №261. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text
123. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №250. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF#Text
124. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 №261. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text
125. Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 №189. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2006-%D0%BF#Text
126. Про затвердження Порядку проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року №449. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-%D0%BF#Text
127. Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 №285. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2015%D0%BF#Text
128. Про одноразову винагороду жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»: Указ Президента України від 25.12. 2007 №1254. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1254/2007#Text

129. Про надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 №1192. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-2000-%D0%BF#Text
130. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. №1266. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF #Text
131. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 №108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text
132. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №587. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text
133. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 р. 1414-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20/stru
134. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16 грудня 1993 року №3721-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text
135. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 №2262-XII. URL: https://zakon.rada.gov. ua/laws/show/2262-12#Text
136. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t990966?an=&ed=&dtm=&le=
137. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20 вересня 2011 року 3739-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text
138. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 №2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text
139. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text
140. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року №3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text
141. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. №366-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text
142. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. No722. URL: https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825

143. Протидія торгівлі людьми в Україні: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Автори-упорядники: Е. Мручковська, Н. Пахом'юк, О. Кочерга; за заг. ред. К. Левківського та ін. – К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с.
144. Реєстр підрозділів соціальної політики Польщі URL: https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/WJ/start.do?podkategorie=13,14,15,16,17,18&stronaListy=1&liczbaPozycjiLsta=20&wersja=1&widocznyPanel=lista
145. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху (приклади успішного правозахисного активізму) : навч. посіб. / О. М. Шуміло , Н. Ю. Кравчук. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 227 с.
146. Сайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: https://www.msp.gov. ua/news/23231.html
147. Семигіна Т.В. "Соціальні послуги на рівні громади: розвиток чи занепад соціальної сфери?" // Current issues of science, prospects and challenges: Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. – Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. - С. 356-359.
148. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. URL: https://mgmedkoledg.kl.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Suchasna-sotsialna-robota.pdf
149. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. — Київ : ДП "Вид. дім "Персонал",2018. 248 с.
150. Сільвестрова О.Ю. Технології соціальної допомоги [текст]: навчальний посібник / . Луцьк: ЛНТУ, 2023. 104 с.
151. Сімейна база даних ОЕСР URL: https://www.oecd.org/en/data/datasets/oecd-family-database.html
152. Сімейна політика в країнах Європи (досвід Швеції, Фінляндії, Франції, Німеччини та Хорватії) URL: https://documents.banquemondiale.org/fr/publication/documents-reports/documentdetail/480911592560985234
153. Соціальне забезпечення у Фінляндії. URL: https://www.infofinland.fi/uk/settling-in-finland/finnish-social-security
154. Соціальний захист в Україні : навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с.
155. Соціальні заклади України : інформаційний довідник / упор. Н. В. Сухицька, К. В. Данилюк, О. М. Мариніч. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 187 с. електронне видання URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41300/Sotsialni%20zaklady%20Ukrainy.pdf?sequence=1&isAllowed=y
156. Сучасні стратегії надання соціальних послуг: навчально-методичний посібник / автор-укладач Т. Л. Опалюк. – Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В. 2020. 118 с.
157. Теорія і практика соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навчально-методичний посібник. / уклад. : О. І. Онипченко : Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2022. 173 с.

158. Увесь передовий досвід щодо ситуації, породженої Covid-19, взято (або адаптовано) з: Агенція Європейського Союзу з питань основоположних прав (FRA). Пандемія коронавірусу в ЄС - наслідки для основоположних прав: літні люди у фокусі уваги. Бюлетень № 3, травень 2020 р. (FRA, Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental right implications: with a focus on older people, Bulletin no. 3, May 2020), доступ за посиланням: URL: https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1
159. Урядовий контактний центр URL: https://ukc.gov.ua/knowdledge/sub-yekty-otrymannya-derzhavnoyi-sotsialnoyi-dopomogy-osobam-z-invalidnistyu-z-dytynstva-ta-dityam-z-invalidnistyu/
160. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248 с.
161. Хіля А. В., Саранча І. Г., Кронівець Т. М., Колосова О. В., Давидюк М., Бондар Ю. В. Інклюзивні практики країн ЄС та України з підготовки дітей до соціальної взаємодії : навчально-методичний посібник. Вінниця : ВДПУ, ФДПО. 2024. 348 с. Електронний ресурс URL: https://dspace.vspu.edu.ua/items/2a142c6a-2096-45d7-85ca-b35c0c7fb324
162. Шалієвська Л. І. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави: монографія. – Львів : «Растр-7», 2020. 196 с.
163. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І. Якимів. – Львів.: «Новий Світ2000», 2019. 400 с.

Додаткова література:

164. Андріїв В.М., Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Забезпечення пільгами як різновид соціальної функції держави : навчальний посібник. Київ : Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. 524 с.
165. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. 284 с.
166. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях /С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
167. Бюджетна система: навч. посіб. / О.М. Піхоцька, Л.Є. Фурдичко, Н.Г. Синютка; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : ТНЕУ, 2019. 327 с.
168. Вашкович В.В. Становлення та розвиток правового регулювання діяльності волонтерів. Закарпатські правові читання : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 20–22 квітня 2017). Ужгород : Ужгородський національний університет, 2017. Т. 2. С. 203–207.
169. Внутрішньо переміщені особи: від подолання перешкод до стратегії успіху: монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2016. С. 173.

170. Волонтерська та благодійна допомога Збройним Силам України, іншим військовим формуванням. Законодавство, роз'яснення, зразки документів / за ред. В. В. Кочина. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 300 с.
171. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» в схемах і таблицях : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / Світлана Сергіївна Заєць. – Умань, 2016. 58 с.
172. Галайдюк В.В., Лоріашвілі Л.С., Пєша І.В., Сопівник І.В., Тілікіна Н.В. Навчально-методичне забезпечення організації соціальної роботи та надання соціальних послуг у територіальних громадах. Навчальний посібник. Київ, 2025. 316 с.
173. Громадські організації та спілки осіб з інвалідністю як суб'єкти надання соціальних та реабілітаційних послуг засобами інклюзивного туризму в громаді: монографія / Кравченко О.О., Коляда Н.М, Каштан С.М.; Молоченко І.А. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2020. С. 21–22.
174. Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 №365. URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/365-2016-%D0%BF#Text
175. Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2021 р. №79. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP210079
176. Європейська Комісія, Союз Рівності: Стратегія дотримання прав осіб з інвалідністю 2021-2030 (англ.) / European Commission, Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030 COM(2021) 101 final. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en
177. Забезпечення пільгами як різновид соціальної функції держави. Навчальний посібник. – Київ: юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. 524 с.
178. Клієнторієнтовані послуги та належний догляд. Практичний посібник / Роберт Мілн.— Х: ХІСД, 2018. 68 с.
179. Медвідь А.О. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей: дис. ... к. ю. н. : 12.00.05. Нац. ун-т "Одеська юридична академія". 2015. 240 с.
180. Мокрицька Н.П. Види соціальних послуг для бездомних осіб / Мокрицька Н.П. // Аналітично-порівняльне правознавство. - 2023. - № 3. - С. 193-198. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5954
181. Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник / П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко, О. Є. Ільюк / за заг. ред. акад., проф. В. П. Андрущенка. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
182. Право соціального забезпечення : навч. посіб. [для здобувачів вищої освіти] / [Золотухіна Л. О., Бондар О. С., Калініченко З. Д. та ін.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. Л. О. Золотухіна]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019.

183. Питання надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів україни від 7 березня 2022 р. №220. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text
184. Порядок надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 397. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2021-%D0%BF#n11
185. Порядок установлення диференційованої плати за надання соціальних послуг, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №429. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2020-%D0%BF#n11
186. Право соціального забезпечення. Особлива частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.
187. Про державний бюджет України на 2025 рік: Закон України від 19.11.2024 №4056-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text
188. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 2005 р. № 2342-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 6. Ст. 147. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15
189. Про затвердження Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб: Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.09.2013 р. № 596 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13
190. Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку вартості соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики від 7 грудня 2015 року №1186. URL: https://ips.ligazakon.net/document/FN015994
191. Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру: Постанова Кабінету Міністрів від 13.07.2016 №440. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0% BF#Text
192. Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах: Наказ Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 №28. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0253-14#Text
193. Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету на розвиток системи соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів від 22.12.2023 р. №1352. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1352-2023-%D0%BF#Text
194. Про затвердження Порядку виплати одноразової грошової винагороди особам, яким присвоєно звання Герой України за здійснення визначного геройського вчинку: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.2020 № 144. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-2020-%D0%BF#Text
195. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім`ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1751 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text

196. Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2013 №975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-%D0%BF#n13
197. Про затвердження Порядку призначення тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1098. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1098-2017-%D0%BF#Text
198. Про затвердження Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року №866. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/162001537
199. Про затвердження порядку провадження та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 р. №905. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP080905?ed=2021_04_14
200. Про новий розмір витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива у разі надання житлової субсидії: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 №1156. URL: https://ips.ligazakon.net/document/KP981156?an=1
201. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02 червня 2005 р. №2623-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text
202. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 №875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text
203. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років: Закон України від 17 квітня 1991 №962-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text
204. Про реабілітацію осіб з інвалідністю: Закон України від 06.10.2006 №2961-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text
205. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 №796-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text
206. Про щорічну до помогу на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07. 2005 №562. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-2005-%D0%BF#Text

207. Протидія та соціальна профілактика торгівлі людьми в Україні : навчальний посібник / автори-упорядники Р. М. Андрусишин, І. І. Сидорук, Я. М. Когут. Львів : Растр-7, 2023. 176 с.
208. Семигіна, Т., Слозанська, Г. Столярик, О. (2024). Класифікація та стандартизація соціальних послуг: міжнародний та український досвід. Аналітичний матеріал. Київ: ПРООН. 274 с.
209. Система соціального захисту в країнах – учасницях ЄС. URL: https://buklib.net/books/28173/
210. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. – Умань : Візаві, 2021. 175 с.
211. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. по - сіб./Іванова І.Б. — К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.
212. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. — Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
213. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. – Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
214. ТЕКСТИ (конспект лекцій) з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» усіх форм навчання. Частина 1 - модуль 1. Соціальні технології / Укл. : В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. 70 с.
215. Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. [Електронний ресурс] / укладачі Л.П. Мельник, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. С. 356-380.
216. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
217. Фінансове забезпечення соціальної допомоги (у схемах і таблицях): навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 336 с.
218. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації: [монографія] / М.Д. Бедринець, М.О. Кужелєв, Т.А. Коляда та ін.; загальною редакцією к.е.н., доцента М.Д. Бедринець. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021.318 с.
219. Шамрук Н. Особливості участі громадських організацій у запобіганні та протидії домашньому насильству в сучасних умовах. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2018. № 2 (4). С. 75–87.
220. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Інформаційні ресурси

https://nssu.gov.ua/ - Національна соціальна сервісна служба України.
https://www.msp.gov.ua/ - Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України.
https://www.pfu.gov.ua/ - Пенсійний фонд України.
https://www.ispf.gov.ua/ - Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю.
https://www.president.gov.ua/- Офіційне інтернет-представництво Президента України.
https://dcz.gov.ua/ - Державна служба зайнятості.
https://ukc.gov.ua/ - Урядовий контактний центр.
https://www.kmu.gov.ua/ - Урядовий портал Кабінет Міністрів України.
https://www.rada.gov.ua/ - Офіційний портал Верховної Ради України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index - Законодавство України.
https://www.icrc.org/en - Міжнародний Комітет Червоного Хреста.
https://redcross.org.ua/ - Товариство Червоного Хреста України.
https://lib.udu.edu.ua/ - Бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова.

Навчальне видання

Мариніч О.М.

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА РІЗНИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ

Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені Михайла Драгоманова

Підписано до друку 21.10..2025 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Умов.друк.арк. 6,16 Облік.видав.арк. 5,44
Зам. № 091
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова.
01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК 7896 від 25.07.2023.
(044) 239-30-26.